Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

2-йил чиқиши.
4 ЯНВАРЬ 1967 й
ЧОРШАНБА.
№ 3 (158)
БАҲОСИ 2 ТИЙИН

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

КАНИКУЛ КУНЛАРИДА

ҚИШКИ САЁҲАТ

Ўзбекистонлик мактаб ўқувчиларидан катта бир группаси пролетариатнинг буюк доҳийси Владимир Ильич Ленин бўлган, яшаган, ишлаган жойларга саёҳат қилиш учун махсус поездда йўлга чиқдилар. Улар Куйбишев, Ульяновск, Қозон, Москва каби шаҳарларда бўладилар. Пионерлар бу саёҳат давомида Ленинни кўрган ва суҳбатлашган кишиларнинг мароқли ҳикояларини тинглайдилар.

Ўқувчилар Ватанимиз пойтахти Москвада Лениннинг иш кабинетини кўрадилар ва мавзолейга кириб зиёрат қиладилар.

Бундан ташқари, хоразмлик ўқувчилардан катта бир группаси ҳам Ватанимиз бўйлаб саёҳатга чиқди. Улар Москвада, революция бешиги бўлган Ленинградда ҳамда Ригада бўладилар.

Сайёраларга

Ўқувчиларнинг қишки каникули муносабати билан Пушкин номли Маданият ва истироҳат боғидаги Улуғбек номли планетарий яна ҳам гавжум бўлиб кетди.

Бу ерда мактаб ўқувчилари учун «Марс ва марсликлар», «Ҳалок бўлган сайёралар тарихи», «Қуёш ва унинг оиласи» ҳамда «Билмасвой ва Билағоннинг ер курраси бўйлаб саёҳати» каби темаларда лекция ва суҳбатлар ўтказилмоқда. Бу машғулотлар кўргазмали қуроллар ёрдамида олиб борилмоқда.

Заводда янги участка

«Ташавтомаш» заводи коллективининг ташаббуси билан заводнинг 15-цехида янги участка барпо этилди. Бу участкада қишлоқ хўжалиги машиналари прицепларининг тўр қисми ишлаб чиқарилмоқда.

Илгари прицепнинг тўр қисми Олмалиқдан олиб келинарди. Бунинг учун эса қанчадан-қанча машиналар, ишчи кучлари овора бўлиб, бунга завод кўплаб маблағ сарф қиларди. Янги участка корхона учун катта фойда ва қулайлик келтирмоқда.

Қардош Украинанинг Львов шаҳаридан келган бинокорлар, кўп хоналик янги уйни пардозлаб чиқараётирлар. Яқин кунларда бу уйга 80 га яқин оила кўчиб киради.

Суратда: Львов қурилиш-монтаж поездининг комсомол йўлланмаси билан келган пешқадам қурувчиларидан (чапдан ўнгга) В. Гринчук, Н. Шимчук ва В. Фиалковский.

М. Нуриддинов фотоси.

БЕШ ЙИЛЛИК ИЛҒОРЛАРИ

МАШИНИСТ

Паровоз машинисти касби — осон касб эмас. У оби-ҳавонинг инжиқликларига, кеча-кундузга қарамай, ҳамиша ҳаракатда, ҳамиша йўлда бўлади. Тунлари ҳам, кундузи ҳам унинг кўзи ҳамиша ҳушёр. Мен ўзимнинг касбдошим машинист Юнус ака Тўлаганов тўғрисида ёзар эканман биринчи галда шу фикрни хаёлимдан ўтказдим.

...Поезд пўлат излар устида пишқириб бормоқда. Уни бошқараётган машинистнинг кўзлари гоҳ йўлда, гоҳ мачталарга ўрнатилган сигналда. Пўлат отни бошқариб бораётган Юнус Тўлаганов учун бу йўллар таниш. У чорак асрдирки, темирйўл транспортида хизмат қилади.

Улуғ Ватан урушининг биринчи йили Юнус ака ўн йиллик ишчилар мактабини битирди-ю, тўғридан-тўғри паровозчиларга шогирд тушди. Аввал кочегарлик қилди. Кўп ўтмай машинист ёрдамчиси бўлди. Ниҳоят машинист бўлиб мустақил ишлай бошлади.

Мана йиллар бир-бирини қувлаб ўтди. Ҳамма нарса ўзгарди. Илгариги паровозлар ўрнини замонавий тепловозлар эгаллади. Оғир қўл меҳнати енгиллашиб, ҳамма нарса автоматлашиб кетди. Ҳозир Юнус Тўлағанов бошқараетган «Стрела» номли «ТЭП-10» тепловози Тошкент — Арись, Тошкент — Ховос пўлат изларида қатнаб турибди.

Мана тепловоз ҳам ўз тезлигини пасайтириб, станцияга кўрсатилган графикда кириб келди. Юнус Тўлаганов одатдагидек тепловоз кабинаси зиналаридан тушиб келар экан, станция раҳбарлари билан саломлашгач тепловозининг ҳар бир бўлимларини диққат билан кўздан кечира кетди.

Юнус ака тепловозни синчиклаб текшириб чиқди-да, унинг навбатдаги рейсга тайёр эканлигига ишонч ҳосил қилгач, ключларини яшикка солиб, энди уйга кетмоқчи эдики, тепловоз кабинасига депонинг жамоатчи инструкторлар раҳбари Ашет Солибеков кириб келди.

— Хайрият кетиб қолмабсиз, Юнус Тўлаганов, — деди у беихтиёр севиниб.

— Ремонтчиларимиз бугун тўртта тепловозни ремонтдан чиқаришибди. Тўртталаси ҳам шу бугуноқ олдинма-кетин хизматга чиқиши керак.

Юнус ака ўйланиб қолди, унинг қалин қошлари чимирилди. Станция биқинида турган 4 та тепловозга кўз тикканича хаёлга ботди...

... Нима қилсам экан. Бугун ўғлим Олимжоннинг туғилган куни. Уйда улар мени кутишяпти. Лекин йўлга чиқаётган поездни жамоатчи инструктор текшириб кўрмаслик бу совуққонлик демак. У қаршисида турган Ашет Солибековга кетдик деганидек имлаб қўйди.

Юнус ака янгигина ремонтдан чиққан биринчи тепловозни ҳамма томонларини бирма-бир синовдан ўтказиб, двигателларни ишлатиб кўргач, ёнида техниклар дафтарини кўтариб турган Солибековга бош бармоғини кўрсатиб,—яхши йўлга чиқса бўлади деди:

Шу тариқа ремонтчилар тахт қилган тепловоз жамоатчи инструктор Юнус Тўлаганов текширувидан сўнг ишга йўлланма олди.

Ҳа, Юнус Тўлаганов ана шундай машъаллардан.

Юнус аканинг Н. Чернишков, И. Ярних, Х. Нигматулин каби шогирдларини санаб-саноғига етолмайсан киши.

Коммунист Юнус Тўлаганов пўлат излар бўйлаб, одимлаб боряпти. Унинг кўкрагида Ленин ордени, «Аълочи паровозчи» нишони, «Меҳнатда ўрнак кўрсатгани учун» медали порлаб турибди. У бугунги қилган ишидан мамнун, олис-олисларга кўз тикади.

А. УСМОНОВ,
Тепловоз машинисти.

Зарофат Комилова пойтахтдаги Абразив комбинати абразив цехининг илғор ишчиларидан бири ҳисобланади. У шу корхонада 25 йилдан буён меҳнат қилиб, кўпгина ёш ишчиларни тарбиялаб етиштирди. Коммунист Зарофат Комилова ҳозир совет давлатининг 50 йиллиги шарафига меҳнат вахтасида туриб смена топшириқларини 120 — 130 процент адо этаётир.

Пешқадамлар

«Средазнефтегазстрой» га қарашли техника билан таъминлаш конторасининг меҳнатсевар коллективи ўтган йилги ишлаб чиқариш планларини 25 декабрдаёқ муваффақиятли бажариб қўйган эди. Коллектив бу давр ичида Бухоро — Урал, Бухоро — Тошкент магистралларида ишлаётган колонналарни техника ва автозапас қисмлар, тракторлар учун эҳтиёт қисмлар ва газлаштириш учун зарур бўлган бошқа материаллар билан таъминлаб турди. Контора декабрь ойининг қолган кунлари ичида янги йил ҳисобидан ишлаб, янада катта муваффақиятларни қўлга кирита бошлади.

Коллектив раҳбари ўрток А. Евтифиев шу ютуқларга муносиб ҳисса қўшган илғор ишчилардан С. Йўлдошев, Э. Юсупов, Н. Ҳакимов, П. Атаманов ва бошқаларнинг номларини ҳурмат билан тилга олади.

Контора ишчиларининг бу йилги режалари катта. Коллективнинг яқинда бўлиб ўтган умумий йиғилишида контора ишчи ва хизматчилари бу йилги топшириқларни шонли юбилейгача бажаришга ваъда бердилар.

1967 ЙИЛ ДЕБОЧАСИ

Янги уй-жойларни фойдаланишга қабул қилиб олувчи давлат комиссияси бугун жуда кўп қурилиш майдонларида бўлди.

Чилонзорнинг В-13 кварталида қардош Қирғизистон бинокорлари иккита турар-жой биносини 1967 йилнинг дебочаси сифатида армуғон этдилар. Ҳар бири 48 квартирали уйни Фрунзедаги уйсозлик комбинатининг азаматлари қисқа вақт ичида қуриб битказдилар.

Бугун Оқдарё кўчасида яна бир кўркам бино фойдаланишга топширилди. Уни 3-қурилиш трестига қарашли 23-қурилиш бошқармасининг бинокорлари бунёд этишган. Турар жой биноси 18 хонадонни ўз бағрига олади.

Москва, Ленинград, РСФСР, Украина Эстония, Латвия бинокорлари ўзлари бунёд этган биноларни фойдаланишга топширишга тахт қилиб қўйдилар. Давлат комиссияси эртага бу уйларни кўздан кечиради.

ВЪЕТНАМ ФОНДИГА

Низомий номли Тошкент Давлат Педагогика институтида «Вьетнам, сен ёлғиз эмассан шиори остида студентлар йиғилиши бўлиб ўтди. Бу йиғилишга тарих-филология факультетининг ўқитувчилари ва талабалари йиғилган эдилар. Йиғилишни факультет комсомол ташкилоти секретари У. Исмоилов очиб, АҚШ агрессорларнинг Вьетнамдаги ваҳшиёна ҳаракатларини кескин қоралади.

Шундан кейин студентлардан Н. Мақсудова, С. Матчонов, А. Холбоев, С. Тошевлар қаҳрамон вьетнам халқи билан ҳамнафас эканликларини изҳор этдилар.

Йиғилиш въетнамликларга ёрдам бериш мақсадида пул тўплашга якдиллик билан қарор қабул қилди. Қарорга биноан студентлар ўз стипендияларидан 200 сўмни Въетнам фондига ўтказишга аҳд қилдилар.

«Тошкент бинокори» катта форматда

«Главташкентстрой» партия комитетининг органи бўлган «Тошкент бинокори» газетаси бу йилдан бошлаб «Правда» газетаси форматида чиқа бошлади.

Газетанинг бу йилги биринчи сонида Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, «Главташкентстрой» бошлиғи И. В. Марцинюкнинг «Янги марралар сари, Тошкент бинокрлари» деган мақоласи, газетхоналарнинг янги йил табриклари, хуш хабарлар, лавҳалар ва ҳикоя босилган.

Газета ҳафтада уч марта ана шундай форматда чиқади.

Сергели жамоли

Сергелида яшаётганларнинг сони кундан-кунга кўпаймоқда. Битта универмаг, бешта озиқ-овқат магазини, иккита ошхона, икки кутубхона, икки мактаб, иккита болалар боғча ва яслиси, 60 ўринли меҳмонхона ва бошқа жуда кўп маиший муассасалар уларга хизмат кўрсатмоқда. Бундан ташқари йўлдош шаҳар билан телефон алоқаси ўрнатилди. Шаҳарчани кўкаламзорлаштириш ишлари жадал суръатда олиб борилмоқда. Жамоатчилик кучи билан 16 минг туп мевали, тўрт минг туп манзарали дарахт кўчатлари ўтқазилди.

Бу йил Сергелида олиб бориладиган ишлар бир талай, — деб ҳикоя қилади Зокир Қодиров.

Келгусида бу ерда аҳоли ўзининг 400 ўринли кинотеатрида янги бадиий фильмларни кўра бошлайди. Бундан ташқари, учта 300 ўринли болалар боғча ва яслиси ҳамда туғруқхона бунёд этилади. 800 номерли қўшимча автомат телефон станцияси қуришга киришилади.

Паҳлавондан ўн минг марта кучли

Жаҳон рекорди қўйган совет спортчиси Жаботинский зарб билан 218 килограмм юкни кўтаради. Тошкентдаги «Подьёмник» заводи янги йилни 940 та кўтарма кран ишлаб чиқариш билан нишонлади. Бу кўтарма кранларнинг ҳаммаси бир вақтнинг ўзида 8 минг тонна юкни кўтариш қобилиятига эга. Шунча юкни 36.250 Жаботинский кўтара олади.

Ленин кўчасида

Ленин кўчасида янги очилган озиқ-овқат магазини ўзининг чаққон, ширинсухан савдо ходимлари билан харидорларни қувонтирмоқда. Янгидан ташкил этилган 200 ўринли чучварахона ҳам хўрандаларнинг айни муддаоси бўлди. Кўчада Фото ателье ҳам очилди.

Тошкентдан Шимолий Америкагача

Ўзбекистон пахта заводлари Канадага тола етказиб бера бошладилар. Корхоналар янги заказчи номига биринчи кварталда уч минг тонна қимматли хом ашё юборадилар. Шунча толадан тўқилган газламани Тошкентдан Шимолий Америкагача бўлган йўлга икки қават қилиб тўшаса бўлар эди.

Ўзбекистоннинг «оқ олтини»ни ва пахта линтини эндиликда йигирмадан ортиқ чет мамлакат сотиб олмоқда. Халқаро бозорга юбориладиган маҳсулотларнинг традиция бўлиб қолган турлари қаторига янги хил маҳсулотлар қўшилди.

(ЎзТАГ)

Яна аввалги позицияда

ВАШИНГТОН, (ТАСС). АҚШ Вьетнам Демократик Республикасини бомбардимон қилишни давом эттира беради — давлат секретари Раск «Коламбиа бродкастинг систем» компаниясининг кечаги телевизион программасида сўзлаган нутқида шу мазмундаги гапни айтди.

Давлат секретари АҚШ Вьетнамдаги ўз «мажбуриятларини» бажариш учун ҳар қанча вақт талаб қилинишига қарамай, буни бажаришни давом эттирабералди, деди. У, Вьетнамдаги Америка Қўшинларининг сони 1967 йилда яна кўпайтирилишини айтди.

Давлат секретари, АҚШ Вьетнам Демократик Республикасидаги ҳарбий объектларнигина бомбардимон қилаётир, деган расмий даъволарни такрорлаш билан чекланди. Бироқ, у Америка авиацияси Шимолий Вьетнамдаги шаҳарларнинг тинч объектларига ва граждан аҳолисига бомбалар ташлаётганлиги тўғрисида «Нью-Йорк таймс» газетасидаги хабарларни шарҳлашдан бош тортди.

Лаос тепасида уриб туширилди

ХАНОЙ, (ТАСС). «Патет Лао овози» радиостанциясининг хабарларига асосланиб, ВИА агентлиги хабар беради: 9 декабрдан 25 декабргача Лаос ватанпарварлари Американинг 10 та самолётини уриб туширдилар ва бошқа кўпгина самолётларини шикастлантирдилар.

1964 йил 17 майдан бери Лаос тепасида уриб туширилган Америка самолётлари 345 тага етди.

Австралияда коммунистларга қарши иғвогарлик

КАНБЕРРА, (ТАСС). Кеча Брисбенда (Квинсленд штати) Австралия Коммунистик партияси бўлимининг биносига ўт қўйилди. Ёнғин натижасида кутубхонанинг анча қисми, мебель ва турли ускуналар ёниб кетди. Худди шу куни Сиднейдаги Югославия консулхонаси биносида бомба портлади. Полиция ҳозирча «жиноятчилар изини топмади».

Бироқ, мамлакат Коммунистик партиясига, Социалистик давлатларга тўхтовсиз туҳматлар ёғдирилиб турган бир вазиятда бундай фактлар тасодифий эмаслигига ҳеч кимда ҳеч қандай шубҳа йўқ.

Аргентина бойликларини ҳимоя қилиб

БУЭНОС-АЙРЕС. Аргентинадаги ҳарбий, сиёсий ва касаба союз доираларининг кўзга кўринган вакиллари баёнот эълон қилиб, ҳукуматнинг нефть саноати соҳасидаги сиёсатини қаттиқ танқид қилдилар. Чет эл компанияларига нефть концессиялари бериш, дейилади баёнотда, мамлакатнинг нефть-химия саноатини халқаро капитал қўлига топшириб қўйиш бўлади. Баёнотга қўл қўйганлар АҚШнинг иккита нефть компанияси билан янги битим тузилганлигини қоралайдилар. Шу компаниялар билан тузилган олдинги битим 1963 йилда бекор қилинган эди. Эндиликда эса, дейилади баёнотда, мазкур корхоналарнинг ҳамма талаблари тан олинди ва мамлакатнинг кўп миллионли нефть бойликлари шу компаниялар қўлига топширилмоқда.

(ТАСС).

Бош министр раддияси

ПАРИЖ. «Муваффақиятсиз чиққан давлат тўнтариши оппозицияга қарши ўтказилаётган репрессияларни оқлаш мақсадида ҳукуматнинг ўзи томонидан тайёрланган» деган овозлар тарқалган эди. Судан бош министри Содиқ Алмаҳди матбуот конференциясида бу овозларни рад этди. Франс пресс агентлигининг мухбири шу тўғрида Хартумдан хабар қилди.

Камбоджа қишлоғига ҳужум

ПАРИЖ. Америка ва Жанубий Вьетнам вертолётлари Камбоджанинг Жанубий Вьетнам чегараси яқинидаги Батху қишлоғини бомбардимон қилди ва ўққа тутди. Франс пресс агентлигининг хабарида айтилишича, уч киши ўлдирилган, икки киши жароҳатланган, тинч аҳолининг кўпгина уйлари вайрон қилинган.

(ТАСС).

Мароқли концертлар

Охунбобоев номли республика Маданият уйининг бадиий ҳаваскорлари Янги йил кунларида аҳолига бир катор маданий хизмат кўрсатмоқдалар.

Улар Театр майдони, Комсомол, Охунбобоев номли майдонлардаги арчалар атрофида бир неча концертлар бериб, томошабинлар олқишига муяссар бўлдилар. Айниқса, бадиий ҳаваскорлар ўз оталиқларидаги «Илғор», «Гуручариқ», «Янги шаҳар» маҳаллаларига бориб, оқшом концертларини ва томошаларини ўтказишди.

«ТОШКЕНТ» СЕЙСМИК СТАНЦИЯСИ ХАБАР БЕРАДИ

Тошкентда 3 январдан 4 январга ўтар кечаси соат 22 дан 12 минут ўтганда 5 балл ва соат 23 дан 58 минут ўтганда 3 балл куч билан ер қимирлаганлиги сейсмик станцияда қайд қилинди.

ПОЙТАХТ САҲНАЛАРИДА

«ДИЛ ТОРТСА»

Чет тиллар педагогика институтининг студенти Ҳаётхон пахта йиғим-терими мавсумида дўстлари билан қишлоққа ёрдамга боради. Ҳаётхон у ерда механизатор Мақсудни учратади. Улар бир-бирларининг қалбларига йўл топадилар. Аммо Ҳаётнинг онаси бу севгига қарши, механизатор йигитнинг куёв бўлишига йўл бермайди.

Охунбобоев номидаги Ёш томошабинлар театри саҳнага қўйган Ҳамза Умаровнинг «Дил тортса» пьесасининг олдига қўйган мақсади ёшлар ўртасидаги пок севгини мадҳ этишдир.

Ёшлар учун мўлжалланган бу асарни режиссёр А. Турдиев саҳнага қўйди.

Театрнинг етакчи ҳамда ёш артистларидан К. Хонкелдиев, Б. Нурмуҳамедов, М. Ҳамидова, М. Йўлдошева, Л. Саъдуллаева, Ё. Исматуллаев ва бошқалар яратган образлари томошабинларга манзур бўлмоқда.

ЭСТОНИЯ ССР. Таллин таксомотор парки республикада биринчилардан бўлиб планлаштириш ва иқтисодий рағбатлантиришнинг янги системасига ўтган хўжаликлардан биридир. Парк фаолиятининг иқтисодий кўрсаткичларини янада яхшилаш юзасидан ташкилий-техника тадбирлари плани ишлаб чиқилди. Шу билан бирга меҳнатга ҳақ тўлашнинг янада самарадор системаси ишлаб чиқилди. Маданий-оммавий ишлар учун, ишлаб чиқаришни янада кенгайтириш ва резервларни ишга солиш учун кўпроқ маблағлар ажратилди.

Коллектив ўтган йил ичида 60 минг сўмдан ортиқ пландан ташқари фойда олди. Шофёрларнинг иш ҳақи 1965 йилдагига қараганда ўтган йили 27 процент кўпайди. Бу катта муваффақиятдир.

СУРАТДА: Автомашиналарни ремонт қилиш ва техник хизмат кўрсатиш цехи кўриниши. Ўнг томонда илғор шофёр бригадир Ф. Салдугейни кўриб турибсиз. У яқинда «Ҳурмат белгиси» ордени билан мукофотланган. Бу шофёр йигит янги йилнинг январь ойи планини бажариб қўйди.

В. Горбунов фотоси. ТАСС фотохроникаси.

ЖУРНАЛИСТ ЁН ДАФТАРИДАН

ТОШКЕНТ—ТИНЧЛИК ШАҲРИ

Бултур Ҳиндистон Бош Министри марҳум Лаъл Баҳодир Шастри билан Покистон президенти Муҳаммад Айюбхон ўртасидаги учрашувлар Тошкентда, Ҳукумат уйида 4 январь куни маҳаллий вақт билан кечқурун соат 4 да бошланган бўлса ҳам биз, журналистлар аллақачондан бери ён дафтаримизни тайёрлаб қаламимизни чархлаб турган эдик.

Эсимда: икки буюк мамлакат давлат арбобларининг мусоҳабасини жаҳон халқларига етказиб турайлик, деган ниятда дунёнинг турли жойларидан мухбирлар, суратчилар, кино репортерлари 1 январь куниданоқ кела бошлади. Улардан кўпчилигининг нияти холис эди. Лекин Тошкент учрашувидан ҳеч иш чиқмаса керак, деб олдиндан пайғамбарлик қилган қаламкашлар ҳам йўқ эмас эди. Шундай мухбирлардан бири — америкалик журналист самолётдан тушиши биланоқ ўзбек журналистларининг вакилларига бемаъни саволлар бера бошладики, биз унинг кимлигини, Тошкентга қандай ният билан келганлигини дарровдаёқ фаҳмлаб олдик.

Матбуот маркази (Пресс центр) «Тошкент» меҳмонхонасига жойлашган бўлиб, 200 дан ортиқ мухбир бор эди. «Тошкент», «Дўрмон» сўзлари жаҳондаги барча тилларда, дунёдаги деярли барча телеграф агентликларининг ленталарида пайдо бўлиб қолди.

Соат 16.00 да Тошкент учрашуви расмий равишда очилди. Совет ҳукуматининг ташаббуси, таклифи билан бошланган учрашувнинг самараси, Тошкент учрашувининг тарихий аҳамиятини бугун бутун дунёдаги яхши ниятли кишилар, хусусан Ҳиндистон ярим оролидаги 600 миллиондан ортиқ аҳоли яққол сезаркан, муддаоси ҳамиша тинчлик-омонлик бўлган совет халқининг, Совет ҳукуматининг холис хизматини, қуёшли Ўзбекистоннинг меҳмондўст, соҳибжамол пойтахти Тошкентни миннатдорчилик билан эсга олаётир.

СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин учрашувнинг биринчи куни сўзлаган нутқида бундай деган эди:

— Ҳиндистон ва Покистон бизнинг жанубий қўшниларимиздир. Биз Совет Иттифоқининг Ҳиндистон ва Покистон билан дўстона муносабатларини мустаҳкамлаш тарафдори бўлибгина қолмай, ана шу мамлактлар ўртасида тинчлик ва дўстлик ҳукм суришининг ҳам ҳамиша тарафдори бўлиб келдик.

Тошкент учрашуви бир ҳафта давом этди. Совет Иттифоқи ҳукумати Покистон ва Ҳиндистон ҳукуматларининг ўт очишни тўхтатишга рози бўлганликларини табриклаб, беҳуда қон тўкилмаслиги, урушга кетадиган маблағларнинг ҳаммаси ўша мамлакатлардаги халқларнинг бахт-саодати йўлига сарфланиши учун астойдил холис хизмат қилди.

Лаъл Баҳодир Шастри кулиб турар эди. Одамга меҳрибонлик, давлат арбобларига хос донишмандлик, жуссаси кичкина бўлса ҳам буюк одамларга хос улуғворлик, айни пайтда камтарлик Бош Министрнинг нигоҳидан «мана мен» деб тургандек эди.

Биз бир тўда мухбирлар Юқори Чирчиқ районидаги «Политотдел» колхозига ташриф этган чет эллик журналистларга ҳамроҳ бўлиб борган дик. Колхоз билан танишилгач, мезбонлар меҳмонларни Бахт саройига бир пиёла чойга таклиф қилишди.

Сахий ўзбек заминининг нозу неъматлари билан тўла дастурхон атрофига тўпланиб энди пича суҳбатлашган эдикки, бирдан кимдир:

— Покистон президенти Айюбхон келди, — деб қолди. Орадан сал ўтгач, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг раиси Р. Қ. Қурбонов, колхоз раиси Хван Муҳаммад Айюбхон жанобларини бошлаб кириб қолишди. Ҳамма ўрнидан туриб азиз меҳмонни эҳтиром билан кутиб олди.

Колхоз раиси чойнакдаги чойни уч марта ўзбекчасига қайтаргач, пиёлага қуйди-да, президент Муҳаммад Айюбхонга узатди. Юқори мартабали меҳмон Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Люба Ли ва бошқалар билан сўрашиб, суҳбат чоғида «Политотдел» колхозида ҳам каноп етиштирилишидан хабардор бўлди. У ҳаммага эшиттириб туриб:

— Каноннинг бирдан-бир монополисти мен деб юрсам, сиз, ўзбеклар ҳам каноп етиштирар экансизлар, — деди.

Покистон президенти:

— Покистон ҳам, Ҳиндистон ҳам тинчликдан манфаатдордир. Тошкентдаги учрашувлар ижобий натижа беради,— деб умид билдирганида, гулдурос қарсаклар анчагача тўхтамай турди.

Колхозчилар Муҳаммад Айюбхонга дўппи, тўн кийгизиб, белбоғ боғлатишди.

Айюбхон жанобларининг барваста, хушмўйлов, кулгиси ўзига ярашиб турадиган, вазмин, донишманд одамлиги, унинг салобати эсдан чиқмайди.

Лаъл Баҳодир Шастри Ўзбекистон шарқшуносларининг нодир асарлари билан танишган эди. У ўшанда ўзбек олимларига шундай деганди:

— Биз фақат бир нарсани — жаҳондаги барча халқлар ўртасида тинчлик ҳукм суришини, ҳар бир мамлакатнинг бошқа мамлакат суверенитетини ҳурмат қилишини истаймиз. Вазият қандай бўлишидан қатъий назар, турли мамлакатлар ўртасидаги муносабатлар мутлақо тинч муносабатлар бўлиши керак. Бу — бизнинг айни муддаомиздир.

Атоқли шоира Зулфия:

— Қўшнимизнинг уйида тинчлик бўлса, бизнинг уйимиз ҳам тинч бўлади, — деди ҳамманинг фикрини ифодалаб.

Ўзбекистон олимлари Бош Министрга ўзларининг янги асарларини армуғон этишди.

Ҳар икки давлат арбобининг учрашувдан бўш вақтларидаги бундай дўстона визитлари асло эсдан чиқмайди.

19 январь куни маҳаллий вақт билан соат тўртларда Ўзбекистон ҳукумат уйида тарихий воқеанинг гувоҳи бўлдик. Тошкент Декларацияси имзоланди.

Жаҳон қулоғи бир ҳафтагача Тошкентда эди. Ниҳоят Тинчлик деган бир қудратли нидо янгради. Бу — жаҳондаги яхши ниятли, софдил одамларнинг айни муддаоси эди.

Деҳли ва Қорачида Мадорас ва Лаҳорда, Калькутта ва Исломободда, Патна ва Ҳайдарободда, Покистон ва Ҳиндистондагина эмас, бутун дунёдаги одамлар:

— Хайрият. Тинчлик ҳужжати имзоланди, — дейишди.

Битимга мувофиқ, Покистон билан Ҳиндистоннинг барча қуролли хизматчилари улар то 1965 йил 5 августгача ишғол қилиб турган позицияларга 1966 йил 25 февралидан кечиктирмай олиб борйб қўйилди. Ўқ узиш тўхтатилди. Асирлар алмаштирилди. Мол-мулклар эгаларига қайтарилди. Катта ёнғинга сабаб бўладиган хавфли ўт ўчирилди!

Совет ҳукуматининг беғараз, самимий ёрдами билан Тошкентда тарихий Декларация имзоланди. Бу совет дипломатиясининг икки мамлакат ўртасида холис воситачилик қилиш соҳасидаги ажойиб тантанаси эди.

Ўша Декларацияда шундай дейилгани эсингизда бўлса керак:

— Ҳиндистон Бош Министри билан Покистон президенти ўзаро қониқарли натижаларга олиб келган ушбу учрашувни ташкил этишда конструктив, дўстона ва олижаноб роль ўйнаганлари учун Совет Иттифоқи раҳбарларига, Совет ҳукуматига ва шахсан СССР Министрлар Советининг Раисига ўзларининг чуқур ташаккур ва миннатдорчилик туйғуларини баён қиладилар. Улар, шунингдек, хурсандчилик билан кутиб олганликлари ва саҳий меҳмондўстликлари учун Ўзбекистон ҳукумати ва халқига ўзларининг самимий миннатдорчиликларини изҳор этадилар.

Тошкент учрашуви бошлангандан бери бир йил ўтди. Тошкент Декларациясининг шартлари моддама-модда амалга оширилмоқда.

Америка империалистлари халқларни яраштириш ўрнига, уларни бир-бирига қарши гижгижламоқдалар. Бир миллат фарзандлари орасига нифоқ солиб, хунрезлик урушини авж олдирмоқдалар. Америкалик жаллодлар Вьетнамда уруш оловини кучайтираётган ҳозирги пайтда Тошкент Декларацияси, Совет Ҳукуматининг холис хизмати туфайли Покистон билан Ҳиндистон тинч-тотув яшаётгани алоҳида аҳамият касб этади.

Тошкент—маъмурчилик, жасорат шаҳри, тинчлик-омонлик қалъаси.

Ҳиндистонда ҳам, Покистонда ҳам Тошкент кўчалари бор. Тошкентда марҳум Бош Министр Лаъл Баҳодир Шастри юрган, буюк давлат арбобининг нигоҳи тушган кўча бор. Менинг уйим ҳам Л. Б. Шастри номли кўчада.

Ҳиндистон жамоат ва давлат арбоблари Махатма Ганди, Жавоҳарлал Нерунинг содиқ дўсти, тинчлик, тараққиёт учун, матонатли курашчи Л. Б. Шастрининг хотирасини абадийлаштириш учун Тошкентда унга ёдгорлик — ҳайкал ўрнатилади.

Ҳиндистон ва Покистон халқларининг дўстлиги, бутун дунёда мустаҳкам тинчлик учун кураш, омонлик қалъасининг мустаҳкамлиги Шастри хотирасига қўйиладиган энг буюк ёдгорликдир.

Тошкент руҳи Осиёдаги икки буюк мамлакат халқлари қалбида ҳамиша яшайҳи.

Ҳамид НУРИИ.

Шавкет Асанов Чорвоқ ГЭСидаги гидротехника иншоотлари қурилишида монтажчи бўлиб ишламоқда. Ш. Асанов республикамизда энг йирик қурилишлардан бири бўлган Чорвоқ ГЭСи қурилишининг дастлабки кунидан буён ишламоқда. У Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллиги юбилейига бошланган социалистик мусобақа қатнашчисидир. У ўзининг фаол меҳнати билан қурилиш объектларининг ўз вақтида ишга туширилишида катта ҳисса қўшиб келмоқда.

В. Сироткин фотоси.

«МАРҲАМАТ, ҚАЕРГА БОРАСИЗ?»

Яқинда биринчи автокомбинат шофёрлари ўз касбини севган бир неча шофёрга ҳукумат орден ва медалларни топшириш маросимига тўпландилар. Шу куни такси шофёрларидан А. Абдураҳмонова, А. М. Васильев, Х. Каттахўжаев, П. Рашидова ва Р. Юсуфхўжаев ўртоқлар «Ҳурмат белгиси» ордени, Н. Д. Недочуков ва З. Яҳяёв ўртоқлар эса «Шавкатли меҳнати учун» медалини олишга сазовор бўлдилар.

Мен ана шулардан бири тўғрисида ҳикоя қилмоқчиман.

Коммунист Алексей Васильев ўн йилдан буён такси шофёри бўлиб ишлайди. Унинг энг яхши хислатларидан бири шуки, у машинасини ғоят моҳирлик билан бошқаради, пассажирларга дилкашлик билан муносабатда бўлади.

Ҳар сафар Алексей Матвеевич машинадан чиқади-да багажникни очиб, пассажирларнинг юкларини жойлаштиришга ёрдам қилади. Пассажирлар машинага ўтириб бўлгандан сўнг, кулиб туриб улардан сўрайди: «Қаерга олиб бориб қўяй сизларни?»

Алексей Васильев такси шофёрининг энг асосий бурчи йўловчиларга хизмат қилиш, уларга нисбатан ҳурмат билан муносабатда бўлиш эканлигини доимо ёдида сақлайди. Кишига ҳурмат ва хизмат энг яхши ҳиссиятни уйғотади.

Коммунист Васильев шу билан бир вақтда ҳаракат хавфсизлигининг аълочиси ҳамдир. Унинг шиори: «Кишиларни хурсанд қилиш, уларга виждонан хизмат қилиш, уларнинг вақтини беқорга кетказмаслик».

Алексей Матвеевич автокомбинат коллективи ўртасида ҳурмат қозонган. У коммунист бўлганлиги учун бошқаларга намуна бўлиш ўзининг юксак бурчи эканлигини яхши тушунади.

Бундан беш йил аввал коллектив ўртасида автомобиль билан 400-500 минг километр капитал ремонтсиз юриш тўғрисида мусобақа бошланган эди. Коммунист Васильев биринчилар қаторида бу мусобақага қўшилган. Шу билан бирга ўзининг шериги В. П. Вороновни ҳам эргаштириб, уни мусобақага чақирди. Улар мусобақада кўрсатилган шартни ошириб бажардилар. Ўз автомашинаси билан капитал ремонтсиз 620 минг километр йўл босдилар, бу билан 30 минг сўм давлат маблағини тежаб қолдилар.

Ўн йил иш давомида Васильев бирор марта пассажирлар томонидан танбеҳ олган эмас. Шунинг учун ҳам коллектив уни ҳурмат қилади. 1963 йилда у автокомбинат Ҳурмат китобига ёзилган. Етти йиллик планини муддатидан илгари бажарганлиги ва меҳнатда юксак кўрсаткичларга эришганлиги учун коммунистик меҳнат зарбдори Алексей Матвеевич «Ҳурмат белгиси» ордени билан мукофотланди.

Совет кишиларига хизмат қилаётган бошқа такси шофёрлари ҳам коммунист Васильевдан ўрнак олсалар арзийди.

П. СЕЛЕЗНЕВ.

ЖАМОАТЧИ МАТБУОТ ТАРҚАТУВЧИ

— Биродар, трамвайга чиқмайсизми?

— 24-расписаниеда юрадиган трамвайга чиқаман.

— Сабаб?

— Мен билан бирга чиқсангиз ҳаммасига тушунасиз.

7-трамвайнинг навбатдагиси келиб тўхтади. Кўпчилик пассажирлар орқа вагонга чиқдилар.

Вагоннинг кондуктор турадиган жойи худди киоскадек безатилган. Бу ерда олти хил газета осиғлиқ турибди. Кондуктор: — Кимга газета керак! — деб хитоб қилди. Пассажирлар бирин-кетин ўзларига керакли газеталарни олиб, йўлда янгиликлардан хабардор бўлиб кетишди.

Тошкент трамвай-троллейбус тресті кондукторларининг ҳар бири энг камида 50 нусхадан газета тарқатишни ўзларига норма қилиб, белгилаб олганлар. Абдумалик Ғуломов эса ҳар куни 300-350 нусха газетани ўз йўловчиларига тарқатиб турибди. Жамоатчи матбуот тарқатувчи кондукторлар орасида у ўз нормасини 6-7 баравар ошириб бажармоқда.

— Газета сотиш иш планимни бажаришга ҳам катта ёрдам бермоқда,— деди А. Ғуломов,— билет сотиш планини доимо 130-135 процент қилиб адо этаман.

Ҳозирги кунда Тошкентда қатнаётган трамвай ва троллейбусларда ҳар куни 22-25 минг нусхага яқин турли хил газеталар сотилмоқда. Бу рақам етарли эмас, албатта. Тошкент трамвай-троллейбуй трестининг раҳбарлари А. Ғуломов, Р. Хўжаев каби илғор жамоатчи кондукторларнинг ташаббусини оммалаштирсалар, йўловчиларга маданий хизмат кўрсатиш янада кучайтирилган бўларди.

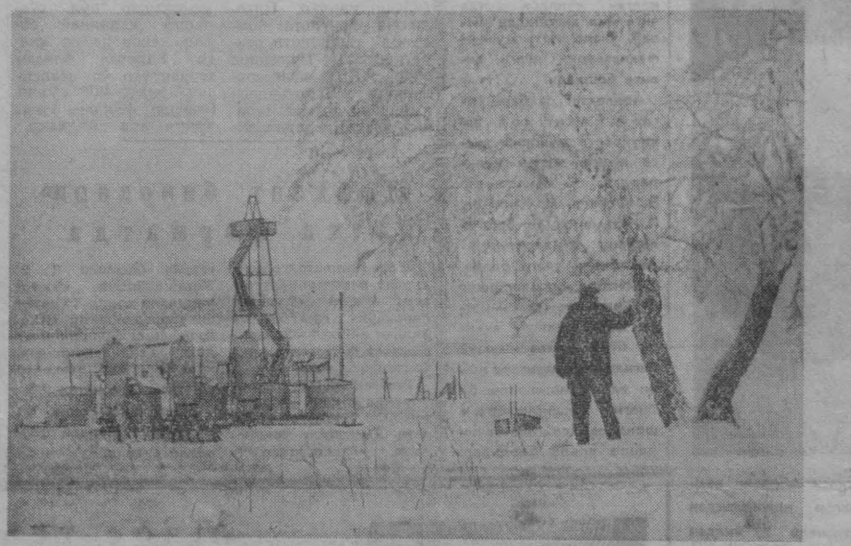

Бошқирдистондаги «Туймазанефть» саноат бошқармасининг коллективи беш йилликнинг биринчи йилини катта ютуқлар билан якунлади. Бу нефть саноати республикада энг йирик саноат корхоналаридан биридир. Коллектив аъзолари ҳар йили миллион тонналаб «қора олтин» қазиб чиқармоқдалар. Нефтчилар Совет ҳокимиятининг ярим асрлик юбилей йилини давлат планига қўшимча равишда 40 минг тонна нефть қазиб чиқариш ҳамда жуда кўп миқдорда энергия ресурсларини тежаб қолиш билан нишонлашга аҳд қилишди.

Суратда: нефть ўлкаси.

В. Клипинецер фотоси,
ТАСС фотохроникаси.

Ёзлик пойафзал

— Фабрикамиз коллективи янги беш йилликнинг иккинчи йилини янги муваффақиятлар билан кутиб олди, — деди 1-пойафзал фабрикасининг бош инженери Сергей Ефремович Мурунов.— Биз биринчи иш куниданоқ баъзи потокларда ёзлик пойафзал ишлаб чиқишни бошлаб юбордик. Корхона беш йилликнинг иккинчи йили бошланган куни биринчи марта янги маҳсулот — 7 сўм 85 тийинлик учли туфлилар ишлаб чиқаришга киришди. Биринчи куни 20 минг жуфт пойафзал ишлаб чиқарилди.

Январь ойининг иккинчи ярмидан барча цехлар ва потоклар ёзги маҳсулот ишлаб чиқаришга киришади.

ОНА-ВАТАН БЎЙЛАБ

Кемасозлар совғаси

РИГА. Янги йилнинг биринчи кунида совет Латвиясининг денгизчилари жуда яхши совға олишди. 25 минг тоннадан кўпроқ ҳажмдаги «Прейли» океан танкери Рига пассажир вокзалига келиб тўхтади. Латвиядаги хушманзара шаҳар номига қўйилган ва нефть ташиб берадиган бу кема Польша кемасозлик заводида қурилган.

Икки программада

ПЕРМЬ. 1 январда ғарбий Урал телетомошабинлари марказий телевидение программасини Москвадан қабул қила бошладилар. Энди Пермь телевизион маркази икки программа билан ишлаб, ўз томошаларини ва Москва эшиттиришларини кўрсатадиган бўлиб қолди.

Юксак марраларда

ТУЛА. Москва яқинидаги кўмир ҳавзасида комплекс механизациялашган ва автоматлаштирилган йигирма шахта қаторига яна икки шахта — 6- «Липковская» ва 3- «Зубовская» шахталари ҳам қўшилди. Бу янги шахталар ҳам кўмир қазиб чиқариш ва уни ташиб беришнинг иш унуми юксак замонавий воситалар билан қуролланиб ишламоқдалар. Лаваларда ишлаб турган «Тула» ва «МК» тозалаш комплекслари кўмир ковлаш ва юклаш, шахталарни мустаҳкамлаш каби қийин ишлардан кончиларни озод қилиб қўйди. Диспетчерлар юқори частотали аппаратлар ёрдамида ер ости транспорти ишини тартибга солиб турибдилар. Автоматлар шахталардан юқорига олиб чиқадиган йўллардаги машиналарни, насосларни, вентиляция аппаратлари ва бошқа аппаратларни ишга солиб турибди. Шахтанинг устидаги кўмирни саралаш ва юклаш механизмларини операторлар махсус пультлар олдида ўтириб, узоқдан идора қилмоқдалар.

80 ЯШАР— ПЕШҚАДАМ

ЛИПЕЦК. Воронеж дарёсида қишда чўмилувчилар чўмилиш мавсумини бошлаб юборишди. Бу ердаги чўмилувчиларнинг пешқадами С. И. Гуревичнинг ёши 80 дан ортиқ. Семён Ильич ҳозир ҳам худди ёшлик чоғидаги каби қишин-ёзин ҳар куни дарёда чўмилади. У, шу дамгача бир марта ҳам касал бўлган эмас.

ЭНЕРГЕТИКЛАР МУВАФФАҚИЯТЛАРИ

ХАБАРОВСК. Хабаровск электр станциясида катта теплофикация турбинаси ишга тушди. Бу турбина нормадаги 145 кун ўрнига икки ой ичида, яъни рекорд бўларли қисқа муддат ичида монтаж қилиниб бўлди. Янги турбинанинг электр энергияси Амур бўйидаги шаҳарлар ва қишлоқларда, унинг иссиқ суви эса меҳнаткашларнинг квартираларига ва ўлка марказидаги саноат корхоналарига юборилиб турилади. Шу агрегат ишга туширилиши билан Приамурье ўлкасидаги энг катта Хабаровск теплоэлектроцентралининг учинчи навбати қурилиб бўлди.

ОКЕАНДА ТОРТИҚ ҚИЛИНГАН КИТОБ

КЛАЙПЕДА. Китобнинг зангори муқовасига ҳаммамиз учун азиз кишининг портрети солинган ва испанча «Ленин» деб ёзиб қўйилган. Литва «Шторм» рефрижераторининг денгизчилари бу китобни қўлга олганларида яқинда очиқ океанда бўлган учрашувни эслайдилар.

...Океанда тўлқинлар кучайиб бормоқда. Шу пайтда туман орасида Кубанинг «Бякайба» деган кемаси тўсатдан пайдо бўлиб қолди. Бу кема ёнилғи беришни илтимос қилиб яқинлаша берди. Шамол кучайиб тўлқин авж олиб кетди. Кеманинг рефрижераторга яқинлашиши хатарли бўлиб қолди. Шундан сўнг «Шторм» деган денгизчилар олисда турган кемага шланг узатмоқчи бўлишди. Тўлқинлар гувуллаб турган сувда бундай қилиш машаққатли ва қалтис иш эди. Лекин шундай бўлса ҳам азамат денгизчилар шлангнинг бир учини кемага узатдилар ва шланг орқали ёнилғи узата бошладилар. Куба кемаси ёнилғи билан тўлдирилганидан кейин кубаликлар бизга арқонни қабул қилиб олинглар, деб сигнал беришди. «Шторм»га отилган капрон тизимчанинг учига бир пакет боғланган экан, унинг ичида эса ана шу китоб келди. Китобнинг биринчи саҳифасига «Дўстлигимиз ва халқларимизнинг бахти учун!» деган сўзлар ёзилган эди. Шу сўзлар остига «Оресто Флейте, Куба ёш коммунистлари союзининг «Бякайба» кемасидаги ташкилоти секретари» деб қўл қўйилган. Совет денгизчилари ҳам худди шу тариқа кубалик дўстларга бир неча китоб узатишди.

ТАЛАБ ҚИЛАМИЗ

Ҳар куни эрта билан газетанинг янги сонини ўқиш менга одат бўлиб қолган. Лекин, кейинги ойларда газеталарнинг янги сонларини ўз вақтида олиб ўқиёлмаяпман. Чунки мен яшаб турган Чилонзордаги 8-кварталда бирорта ҳам газета-журнал сотадиган киоска йўқ.

Тўғри аввал 7-квартал билан 8-квартал ўртасида битта киоска бор эди. Лекин негадир бу ҳам бир кечада ғойиб бўлди. Ҳозир узоқдаги Марказий савдо магазини олдидаги киоскадан газета олишга мажбур бўляпмиз.

Биз 7, 8-кварталларда ҳам газета-журнал сотадиган киоска бўлишини «Союзпечать» раҳбарларидан талаб қиламиз.

И. ОБЛОЁРОВ,
153-трестга қарашли 14-қурилиш бошқармасининг бинокори.

САЙҚАЛЧИЛАР САРКОРИ

Накир Жуманзаров Киров районидаги 1-қурилиш бошқармасига ишга кирганига бу йил роппа-роса олти йил бўлди. У 5-разрядли сувоқчи. Унинг ўз касбига муҳаббати зўр.

Жуманазаровнинг қўлидан сайқалланиб чиққан турар жой бинолари, болалар боғчаси, мактаблар давлат комиссияси томонидан аъло баҳога қабул қилинган. Бу донгдор қурувчининг Собир Каримов, Люба Голякова ва Тамара Айгинова каби ўнлаб шогирдлари бор.

Накир Жуманазаров яқинда узоқ йиллик самарали меҳнати учун Ўзбекистон ССР Олий Советининг Фахрий ёрлиғи билан тақдирланди. 1-қурилиш бошқармаси эса бу тажрибали бинокорни қўл соати билан мукофотлади.

Ҳозир бинокор ўз ҳамкасблари билан Абдулла Тўқай ва Энгельс номли кўчаларда 10-12 квартирали турар жой биноларини капитал ремонт қилмоқда. Ишнинг кўзини биладиган, қўли гул сувоқчи Накир ака смена топшириқларини 1,5—2 ҳиссага етказиб адо этиб, кўпчилик ҳурматига сазовор бўлмоқда.

О. Ғафуров.

ИЛЬИЧ НУРИ ПОРЛАМОҚДА

Зилзила натижасида шаҳримиздаги кўпгина электр симёғочлари ҳам анча шикастланди. Шу жумладан Октябрь район Чиғатой кўча, Ҳуррият проездидаги қатор симёғочларнинг ҳам баъзилари қулаб ёки қийшайиб қолган эди. Аҳоли тўғрисида ғамхўрлик қилувчилар бу симёғочларни пишиқ-пухта қилиб қайта тиклашга киришдилар.

Бу ишни энергосбит ходимларидан бригадир Ҳошим Мақсудов бошчилигида Жамол Сайфиддинов, Насрулло Боботоев, Ҳусан Юсупов ва участка монтёри Рахит Гумеров ўртоқлар бажардилар.

Янги йил арафасида уйларимизни қайтадан чароғон қилиб берган нурбахшийдаларга чин кўнглимиздан миннатдорчилик билдирамиз.

Ёдгор ОДИЛОВ.
«Коминтерн» маҳалласи.

Чувашистон АССР. Альгешев тикувчилик фабрикаси Монреалда очиладиган Халқаро виставкага ўзининг жуда кўп маҳсулотларини юборишга тайёргарлик кўрмоқда. Бу, альгешевлик моҳир тикувчилар ўз маҳсулотлари билан қатнашадиган 50-виставкадир.

Суратда: фабриканинг моҳир тикувчиларидан Нина Ксенофонтова (олдинда) ва Зинаида Никитина.

В. Войтенко фотоси,
ТАСС фотохроникаси.

ФАРМАЦЕВТЛАР

Йўлингиз тушиб, пойтахтимиздаги химия-фармацевтика заводига кириб қолсангиз, ўзингизни шифокорлар ҳузурида юргандай ҳис қиласиз. Бу ерда ўз ишини моҳирона бажараётган хотин-қизларнинг нозик бармоқларида бир зум тиним йўқ. Улардан бири «конвалют» дорисини тайёрлаётган бўлса, яна бири тайёр таблеткаларни қутичаларга жойлаяпти.

— Мана, бу ротацион машиналар таблеткалар тайёрлайди, — дейди завод бош технологи К. Собиров, — Бу машина бир секундда 36 та таблеткани конвейер орқали барабанга тайёрлаб бера олади. Олдинлари ана шу машинада 36 киши ишлар эди. Ҳозир эса атиги 12 кишигина бу ишнинг уддасидан чиқмоқда. Бу билан биз ҳар ойда ўртача ҳисобда 240 сўм маблағ тежаб қолмоқдамиз.

Тошкент химия-фармацевтика институтининг олими С. Маҳкамов томонидан яратилган бундай машина заводимиз ишчиларига жуда қўл келади.

Бундан ташқари, заводимиз қучоғида ўндан ортиқ дори тайёрлаш цехи бўлиб, бу ерларда турли маркадаги юзга яқин ҳар хил дорилар тайёрланади.

Заводда ишлаётганларнинг 70 проценти хотин-қизлардир. Ш. Мавлонова, Г. Маркарьян, М. Тошмуҳамедова, Э. Хаги, А. Левинская олий маълумотли дори тайёрловчи мутахассислардир. Рус фармацевтика фанининг илғор намояндаларидан бири А. Муравьёв айтганидек, «Саҳнада ёмон артист бўлиши мумкин, аммо ёмон врач ёки фармацевт бўлиши мумкин эмас». Заводимиз дори тайёрловчилари кишиларимизнинг саломатлиги йўлида меҳнат қилмоқдалар.

Тошкент химия-фармацевтика заводи кишилар саломатлиги учун зарур дори-дармонларни чиқарувчи Ўрта Осиёда ягона корхоналардандир. Завод ўзининг ишлаб чиқараётган маҳсулотлари билан фақат Иттифоқимиздагина эмас, ҳатто чет элларда ҳам машҳур. Корхонада 78 хилдан ортиқ медицина препаратлари ишлаб чиқарилади. Оддий бинтдан тортиб мураккаб «псоролен»гача шу корхонада тайёрланади.

Химия-фармацевтика заводи коллективи жаҳонда биринчи бўлиб республика химик-фармацевт олимлари билан ҳамкорликда псоролен, лютунурин, кобальт-30, феррамид, каомид каби кишилар ҳаётини сақлаб, умрини узайтирувчи дориларни ихтиро қилдилар. Бундай ҳаёт учун энг зарур дорилар Ўзбекистон Фанлар академияси ўсимликлар кимёси — алколлоидлар сақловчи шифобахш ўсимликлари илмий-текшириш институти олими профессор Т. Абубакиров, Тошкент химия-фармацевтика институти олими профессор М. Азизов, Х. Ҳакимов томонидан ихтиро қилингандир. Бу дорилар ҳозир ўз самараларини бермоқда.

Химия-фармацевтика заводи ўзининг ишлаб чиқараётган шифобахш маҳсулотларини ер куррасидаги 56 мамлакатга, шу жумладан Жанубий Американинг 15 мамлакатига экспорт қилмоқда. Шу йилнинг ўзида кубалик дўстларимиз учун 70 минг флакон «фитин» дориси, Осиё мамлакатларидан Ҳиндистонга 47 минг флакон «рутин» дориси юборилди.

Бундай зарур дорилар Афғонистон, Покистон, Бирлашган Араб Республикаси, қаҳрамон Вьетнам курашчиларига, Цейлон, Жазоир ва бошқа мамлакатларга ҳам жўнатилмоқда.

Завод коллективи Иттифоқимизнинг турли шаҳар ва район соғликни сақлаш ташкилотларидан буюртмалар олиб туради. Ана шу буюртмалар асосида қайси ташкилотга аспирин, кодеин, гефефитин, бекербон, ошқозон томчиси ва бошқа дори-дармонлар керак бўлса, ўз вақтида етказиб берилади.

Йиллик планнинг бажарилишига муносиб ҳиссаларини қўшган Р. Қосимов, Т. Муҳамедов, Р. Турсунов, Ф. Абдужабборова, М. Икромова, Н. Мўминова каби илғор фармацевтларни завод аҳли ҳурмат ва иззат билан тилга оладилар.

Яқинда халқимизнинг саломатлиги йўлида ўз ҳиссаларини қўшиб келаётган А. Бочивор, А. Маликова каби бир қанча доришунослар СССР фармакалогия Давлат комитетининг кумуш ва бронза медаллари, шунингдек Ё. Маликова СССР Олий Совети Президиумининг Фармони билан «Шавкатли меҳнати учун» медали билан тақдирландилар. Бу юксак мукофот уларнинг меҳнатларига берилган баҳодир.

К. Мусамуродов.

„ЧОЙ ВА ЧОЙХОНА ИЗЛАБ"НИ ЎҚИБ

ИМКОНИЯТ ЯРАТИЛСИН

Бир вақтлар Тошкентнинг ҳар бир маҳалла, даха ва гузарларида қўша-қўша чойхона бўларди. Ёзда димоғингизга гуп этиб гул, райҳон, жамбил ҳидлари урилар, ҳовуз ё анҳор ёнида, сада ё тол салқинида хушбўй чой ичиб ҳузур қиларди киши...

Ҳозир аҳвол бутунлай бошқача.

Айрим чойхоналарда чойхўр чой ичиб ўлтирган одамлар оралаб бўш чойнак ё пиёла излаб юради. Ёки бўлмаса сариқ самовар олдида саф тортиб навбат кутиб туради. Бунга нима деса бўлади.

Яхши жой, аччиқ чой, хуш муомилалик таъбингизни равшан қилар, ҳар қанча чарчаган бўлманг ҳордиқ чиқаради.

Чойхона ҳар хил газета ва журналларга ёзиларди, қизил бурчакда илмий-оммабоп турли китобчалар бўларди, вақти-вақти билан деворий газеталар чиқариларди. Чойхоналарнинг ўз чолғу асбоблари бўларди, ҳаваскорлар дутор, танбур чалиб ашула айтарди.

Қани ўша гавжум, серфайз чойхоналар?

Ҳурматли олимимиз Яхё Ғуломов ёзганларидек «Қизил чойхона» ўз тарихига эга. У аҳолининг уюшган миллий маданий оқартув ўчоғи бўлиб келган ва шундай бўлиб қолиши керак. Шундай бўлгач, маданий оқартув ишлар ўчоғи «Қизил чойхона»га фақат даромад нуқтаи назаридан қараб, муайян молиявий план белгилаш ва ҳамма диққатни кўпроқ пул ундиришга қаратиш мутлақо мақсадга мувофиқ эмас, албатта.

Бир қатор маҳалла ва гузарлардаги мавжуд чойхоналарнинг сўнгги йилларда ёпилиб қолишига сабаб ҳам ана шу молиявий кўз билан қараш оқибатидир.

Фикримизча, ошхоналар қошидаги чойхоналарни бундан мустасно қилганда, мавжуд чойхоналарнинг барчасини жойларда маҳалла комитетлари ёки колхоз, совхоз, корхона қошида тузилган чойхона комиссияси ихтиёрига топшириш мақсадга мувофиқдир. Лекин ишнинг кўнгилдагидек бўлиши учун фақат шунинг ўзи етарли бўлмаса керак, деб ўйлаймиз. Чунки, тузилган комиссия чойхонадан тушган даромадни ҳисобга олиш ва унинг сарф харажатлари устидан назорат қилиб туриши, чойхонанинг озода ва обод бўлишини таъминлаши мумкин. Бу яхши, аммо бундан ташқари аҳоли ўртасида сиёсий, оммавий, маданий, тарбиявий ишлар ҳам олиб бориш лозим. Клуби бўлмаган маҳаллалардаги «Қизил чойхона»да қизил бурчак ишлаши лозим, лекциялар, суҳбатлар, турли темаларда учрашувлар, савол-жавоб кечалари уюштирилиши ва мунтазам равишда деворий газеталар чиқарилиши, вақти-вақти билан кино кўрсатилиши, концерт қўйиб берилиши лозим. Газета витриналари ташкил қилинса яна яхши. Бунинг учун моддий база бор. Аммо, бу ишларни ижросини чойхона комиссиялари ўз устларига ололмасалар керак. Чунки, улар бу ишларга омил эмаслар. Бу иш махсус мутахассислар талаб қилади. Бу масалани маънавий жиҳатдан давлат ташкилотининг биронтасига юклатилса айни муддао бўлар, деган фикрдамиз. Бунда район, шаҳар ва область маданият бўлимларини, республика миқёсида эса Маданият министрлигини кўзда тутамиз. Бу ташкилотлардаги мутахассислар зиммасига клублар, кутубхоналар, маданият саройлари ва уйларига қилинаётган раҳбарлик билан бир қаторда «Қизил чойхона»ларда ҳам сиёсий, маданий оқартув ишларига раҳбарлик қилиш вазифаси юклатилсин. Токи чойхона том маъноси билан ҳордиқ чиқарадиган маданият ўчоғига айлансин.

Аъзам МИРАҲМЕДОВ,
Октябрь районидаги Владимир номли маҳалла комитетининг аъзоси, ёзувчи.

Пойтахтимиз меҳмонлари

Шаҳримиз томошабинлари яқиндагина Болгария ва Югославия эстрадаси санъаткорларини илиқ кутиб олган эдилар. Мана бу сафар Свердлов номли концерт залида Польша Халқ Республикаси эстрада артистлари шаҳримиз меҳнаткашларига ўзларининг ажойиб санъатларини намойиш қилмоқдалар. «Фестиваль юлдузлари» деб аталувчи поляк эстрадасининг биринчи гастролларини томошабинларимиз илиқ кутиб олдилар. Бугун польшалик дўстларимиз ўзларининг сўнгги хайрлашув концертларини намойиш этадилар.

Суратларда: (чапда) Польша радио ва телевидениесининг етакчи солисти Катаржина Бовери, (ўнгда) эстрада қўшиқчиси Лев. Левкиров эстрада оркестри жўрлигида қўшиқлар ижро этмоқдалар.

М. Нуриддинов фотоси.

Меҳнаткашлар хизматида бўлсин

Чойхона масаласини ижобий ҳал қилмоқ керак. Ана шунда меҳнаткашларга маданий-маиший хизмат кўрсатиш тубдан яхши йўлга қўйилган бўлар эди. Буни мен ўз иш тажрибамда ҳам исботламоқчиман.

Бизнинг Маданият уйи райондаги 34 та маҳаллада ташвиқот ва тарғибот ишларини олиб боради. Шу маҳаллалардан тўққизтасида ўз клублари бор. «Зарафшон», «Қубриқ», «Олмазор», «Тельман» ва бошқа маҳаллалардаги клублар жамоатчилик асосида қурилган. Бу маҳаллаларда биз, Маданият уйи ходимлари тез-тез лекция ва суҳбатлар ўтказиб турамиз. Суҳбат ва лекциялардан кейин Маданият уйи ҳаваскорлари ижросида концертлар қўйиб берамиз. Бу маҳаллаларда клублари борлиги учун ҳар қандай тарғибот ва ташвиқот ишларини олиб борса бўлади.

Аммо, қолган 25 та маҳаллада бундай клублар йўқ. Бу маҳаллаларда ана шу ишларни олиб боришнинг бирдан-бир йўли ва жойи шу маҳаллалар қошидаги чойхоналардир. Чойхоналар эса, Яҳё Ғуломовнинг мақоласида айтилганидек, трестга қарайди. Трест раҳбарлари эса, фақат савдо нормасини белгилаб, пул ундиришни биладилар, холос. Бу чойхоналарда лекция, суҳбат ва тантанали кечалар ўтказиб бўлмайди, чунки чойхоначи бунга йўл қўймайди.

Биргина мисол. Фрунзе район ошхоналар трестига қарашли 42-чойхонада байрам олди лекция ўтказишга қарор қилинди. Лекциядан кейин Маданият уйи бадиий ҳаваскорлик тўгараги меҳнаткашларга концерт қўйиб бериш учун тайёргарлик кўрган эди. Чойхоначи Мелибой Собиров худди юқоридагича муомила қилгани сабабли ҳаракатларимиз бекорга кетди. Жамоатчилик кучи билан клуб, чойхона қурилса-ю, ундан халқ ўз мақсадида фойдалана олмаса. Бунга нима дейиш мумкин?

Ҳақиқатан ҳам бундай ҳолга ортиқ чидаш мумкин эмас. Чойхоналар маҳалла комитетлари ихтиёрига берилиши керак. Шундагина чойхона чинакам сиёсий-маданий тарбия ўчоғи бўла олади. Фикримнинг далили учун Чилонзор районидаги Охунбобоев номли маҳалла қошида очилган чойхонани олиб кўрайлик. Бу чойхона авваллари жуда ифлос эди. Эрталабдан кечгача ҳар-хил иш ёқмас бекорчилар ўлтириб олиб, ичкилик ичишар, ора-сира тўпалон бўлиб турарди. Трестга бу ҳақда хабар қилинганда чойхоначини алмаштиришдан нарига ўтилмади. Бу аҳволга чидаб туролмаган маҳалла комитетлари ишга аралашгач, чойхонада тартиб ўрнатилди ва аввалги нуқсонлардан холи бўлиб қолди. Энди маҳалла аҳолиси ҳақиқий ҳордиқ чиқармоқда.

Агар маҳалла чойхоналарини маҳалла комитетлари ихтиёрига топширилса, шу чойхоналардан чиққан даромадни маҳалла ва чойхона ободончилигига, маданий-оқартув ишларига сарф қилинса, ҳақиқатдан ҳам мақсадга мувофиқ бўлар эди.

А. Тошмуҳамедов.
Чилонзор районидаги Навоий номли Маданият уйи инструктори.

ЯНГИ ШЕЪРЛАР

САККИЗЛИКЛАР

Қанча кунлар бермай кўриниш
Қилдинг менинг қалбимни пора.
Ёмон экан ўртаб соғиниш,
Кўрсам бир дам қалб тинчса зора.
Ҳаёлчанг кўз, сертабассум юз,
Қалин қошлар, боқишлар ўша.
Ўзгарибди якка-ю, ёлғиз
Севгинг, меҳринг бўлибди қўша.

* * *

Мени севган инсон олдида
Ташвишларим баҳам кўргим бор.
Баҳс қилса, бирга баҳслашиб,
Кулганда-чи, бирга кулгим бор.
Шунинг учун олдингда кулсам,
Дунё-дунё севинчга тўлсам.
Завқлансам сен билан ошкор,
Енгилтак деб ўйлама зинҳор!

ТЎРТЛИКЛАР

Муҳаббатнинг гаштига, вафосига не етсин,
Табассум-ла ёр боқса, сафосига не етсин.

Ғанимлар кўра олмай қон ютса доғ аламдан,
Ғанимнинг ўз ўзига жафосига не етсин.

* * *

Севгининг висоли бахш этса қанот,
Ҳижрони ертмоқлар зилдай оғир юк.
Севгисиз ҳаётда нима ширин айт!
Майлига севгига мен бораман тик.

БИЛГАНДА ЭДИМ...

Ҳижрон шунча оғир бўлишин
Аввалидан билганда эдим.
Билганимда юрагим сени —
Сўрашини тинмай бетиним,
Кетармидим сендан узоққа
Отармидим қалбим фироққа!
Этармидим пок севгингни рад,
Қийнармидим ўзимни абад.
Йўқ! Йиртмасдим севги дафтарин,
Йўқотмасдим вафо гавҳарин.

Санобар ИМОМОВА.

МЕНИНГ ЮЛДУЗИМ

Ногоҳонда кўкка термулиб,
Маъсумона ўйга толасан.
Мунажжимдек қувончга тўлиб,
Юлдузимни сўраб қоласан.
Йўқ қайтмасман ишқда оқмоқдан,
Қувончим ҳам, ғамим ҳам ўзинг!
Не ҳожат бор кўкка боқмоқдан,
Ахир сенку менинг юлдузим.

* * *

Атрофга нур сочиб ёнади чироқ,
Тинмас капалаклар ҳар дам парвона.
Унинг оташида куйса ҳам бироқ,
Орзиқиб нур томон талпинар яна...
Мудом талпинаман сенга дилрабо,
Шу чироқ оташи ҳуснингга тимсол.
Сендан узоқларга кетмасман аммо,
Куйдириб қўймагин капалак мисол.

* * *

Қадимда яшади улуғ одамлар,
Улар хизматидан улғайди олам.
Қадимда яшади улуғ одамлар,
Илк бора кашф этиб милтиқ ва қалам..
Ҳаётий қисматни жўшиб ёздилар.
Қаламга қўйишди дилдан эҳтирос,
Рўёмас, дўстларим, ўша одамлар,
Милтиқни ов учун яратган холос.

Амирқул ПУЛКАНОВ.

ЙЎҚОТИШ

Болалик йилларга бўлмас таққослаб
Кейинроқ кечилган етук умрни.
Изланиб толмадик, дилга ишқ қалаб
Кўзларда кашф этдик мангулик нурин.
Бариси яхши-ку, қилади алам:
Шодликни, қайғуни баравар тотдик.
Жуда кўп нарсани топган бўлсак ҳам
Болалик кулгусин бутгул йўқотдик.

Ў. ХУДОЙҚУЛОВ.

ЧИМЕНДА ҚИШ.

М. НУРИДДИНОВ фотоэтюди.

БУ КИТОБНИ ЎҚИНГ

КИМЁ КИТОБИ

Ҳозирги замон техникасига табиат беролмайдиган нарсаларни «сеҳргар» кимё яратиб бермоқда. Юксак тезликда ишлайдиган замонавий машиналар учун ҳаво ва сувдек зарур бўлган, узоқ муддатга чидайдиган, юксак температурага бардош берадиган материалларни кимё фани бунёдга келтирмоқда.

Кимё тараққиёти мамлакатимизнинг табиий бойликларидан халқ хўжалиги эҳтиёжини тўлароқ қондириш йўлида унумли фойдаланилишига имкон беради. Совет Иттифоқи иқтисодий қудратини яна мустаҳкамлашга, халқ фаровонлигини оширишга хизмат қилади.

Ўзбекистон ССР «ФАН» нашриёти яқинда босмадан чиқарган «Кимё ва халқ хўжалиги» китобчаси ана шулар ҳақида батафсил ҳикоя қилиб беради.

ЮМОР

МУЗИКАЛИ САЛОМ

Радиокомитетга бир йигитдан хат келибди:

— Ҳурматли редакция, онам касалхонада даволаняпти. Бориб кўришга вақтим йўқ. Якшанба кунги дам олиш концертингизда музикали салом йўллашингизни илтимос қиламан. Онам учун «Жонгинам шартингни айт» ашуласини қўйиб берсангиз.

200 ГРАММ

Сиртдан ўқийдиган студентга имтиҳонда физика фанидан жисм массаси ҳақида савол тушибди. У лом-мим дея олмабди. Ўқитувчи стол устидаги стаканни кўрсатиб.

— Бунинг массаси қанча?— деб сўрбди.

— Домла, стаканнини, биламан, стаканнинг массаси 200 грамм — деб жавоб берибди.

15 СУТКА

Район милиция бўлимининг ходимлари ресторан маъмуриятига хат ёзишибди: «Сизнинг бош ошпазингиз кўчада безорилик қилгани учун 15 суткага ҳукм этилди».

Ресторан маъмурияти милицияга қуйидаги мазмунда мактуб йўллабди: «Раҳмат, ўртоқ милиционерлар, боплабсизлар. Ўзи ҳам 15 суткага меҳнат отпускаси олган эди».

ОҒИРРОҚ БУЛИНГ

Суҳбатда бир киши мақтаниб, ўз ишлари ҳақида катта кетди. Шунда улфатлардан бири:

— Оғирроқ бўлинг, — деди.

— Ҳали ҳам оғирман. Тошим 120 кило, —жавоб берди мақтанчоқ.

НАТАЛЬЯНИНГ МАКТУБЛАРИ

А. М. ПРОТОПОПОВА.

(Давоми Боши газетанинг 30 декабрь ва 2-3 январь сонида).

ВАСИЛИЙ Акимовичнинг гаплари Григорий Максимовичга Натащадан педагог чиқармикин деб ўйлаб мулоҳаза қилган вақтларини эслатарди. Бироқ, энди кўп нарсалар унинг учун равшан бўлиб қолди. Мана, Григорий Максимович, масалан, унинг овози ҳақидаги гапини эслади... Ўшанда улар институтнинг иккинчи курсида ўқир эдилар. Студентлар ёз пайтида совхозда ишлашарди. Григорийнинг ўртоқларидан бири ундан: «Сен малла сочли жононга эътибор қилдингми, менингча, у биология факультетида ўқиса керак? Биласанми... Шунақа қақилдоқки... Гўё биров қитиқлаётгандек ҳамма вақт қиқирлагани — қиқирлаган. Шунақа нозанинки! Кечқурун бориб гаплашайликми?» деб сўради. Ўша куни кечқурун у Наташа билан танишиб олди. Наташа унга қақилдоқ бўлиб кўринмади. Ўша ёз бўйи унинг овози Григорийга қўнғироқдай жаранглаб эшитилиб юрди... Унинг майин қиқирлаши қачон қичқириққа айланганини у сезмай қолди. Йиллар ўтган сайин Наташанинг ўз атрофида гўё кар кишилар ўтиргандек, қаттиқ бақириб гапиришга кўникиб кетди. У вақтда бақириб гаплашиш педагоглик ишига ёмон таъсир этиши унинг ёдига ҳам келмаган эди, албатта. Мана энди...

— Сиз яхши биласизки, — деди Василий Акимович, — агар ўқитувчи синфда овозини баланд қилиб гапирса, демак, у ниманидир алоҳида таъкидламоқчи, ўқувчилар диққатини шу нарсага жалб этмоқчи бўлади. Ёки бўлмаса, нимадандир ҳаяжонланса ё жаҳли чиқса бақиради. Ўшанда болалар бирор воқеа рўй берганини дарров сезишади... Наталья Михайловна эса, бутун қирқ беш минутни бақириб — чақириб ўтказади. Болалар унинг нима демоқчи эканини тушунмай қолишади. Менинг ўзим ҳам унинг дарсидан тинкам қуриб чиқаман. Болалар мен бўлганим учун, иложсиз унинг гапларига қулоқ солиб ўтиришади-ю, лекин ҳеч нарса ўқишмайди. Мен бўлмасам, қулоқ ҳам солишмайди. Муаллима бақиради. Улар... ҳам шовқин-сурон кўтаришади. Икки томон баравар. У дарс ўтаётган пайтда, секингина синф эшиги олдидан ўтиб қолсангиз, ҳайрон қоласиз... Бақироқлик — айб эмас, албатта, аммо педагог киши учун бу мутлақо кечирилмайдиган нуқсон. Институтда практика пайтларида ҳам Наталья Михайловнага танбиҳ беришган бўлишлари мумкин. Лекин танбиҳ бериш билан иш битмайди. Бунақа одатни йўқотиш учун кўп куч сарф қилиш керак эди... Ҳатто, шу эрнинг ўзида, мактабда, агар унинг ўзи буни хоҳласа, шу одатини йўқотиши мумкин эди... Лекин унинг ўзи... — Василий Акимович бирдан жим бўлиб қолди ва ух тортди. Бизнинг ишимиз — унинг қалбини жазм эта олмади, қадрдон Григорий Максимович! — деб гапини давом эттирди у. — Менга ишонаверинг, у педагогика институтига қандайдир... бир тасодиф билан кириб қолганга ўхшайди. Шундай эмасмикин?..

— Унинг онаси педагог. Хизмат кўрсатган ўқитувчи. У ҳам биолог. — деди синиқ овоз билан Григорий Максимович.

— Э, шунақами! — деди Василий Акимович бирор сирни фаҳмлагандай. — Эҳтимол, унда биология фанига онаси қизиқиш уйғотгандир. Афсуски, педагоглик ишига муҳаббат уйғотолмапти. Мен бир неча марта унинг ишини кузатдим... Масалан, Наталья Михайловнанинг болалар билан гулхонага бирга киришини олайлик. Унинг ўзи бирор ўсимликни кўчат қилиб ўтказишга жонжаҳди билан берилиб кетади. Ёш табиатшунослар тўгарагидан уч-тўрт ўқувчи эса унинг атрофида гирдикапалак бўлиб айланишиб юришади. Болалар бирга эканлигини у эсидан чиқаради. Батамом! Болалар бўлса, ким нимани хоҳласа, шуни қилади. Қий-чув, кулги... у буни эшитмайди. Ўзи нима қилаётган бўлса, ўшанга тамомал берилиб кетади. Паркда ҳам, боғда ҳам, сабзавот участкасида ҳам худди ана шунақа бўлади.... Баъзан, мен, у бирор қишлоқ хўжалик илмий муассасасида ишлаши керак, деб ўйлаб қоламан. Болалар билан.. Йўқ, унга болалар билан ишлаш тўғри келмайди...

— Сиз нима маслаҳат берасиз, Василий Акимович? — деб сўради Новиков, бу одамнинг хайрихоҳлигига ишончи чексиз бўлса ҳам, унинг бу қатъий ҳукмидан батамом саросимага тушиб.

— Бу жуда оғир масала, азизим, — деб сўзини давом эттирди Василий Акимович. — Бу масала жуда мураккаб. Аммо бунда ҳеч қандай фожиа йўқ. Қийинчилик нимада? Мен сизга айтган гапларни Наталья Михайловнанинг юзига дангал айтишим керак эди. Лекин у бу гапларни эшитишни хоҳламайди. Агар у менинг сўзимга қулоқ солса ҳам, бу расмият учун бўлади, холос. Тўғри гапиряпсан демайди, фақат мен бошлиқ бўлганим учунгина қулоқ солади. Нима қилиш керак? Ҳар ҳолда, биз сиз билан биргаликда Наталья Михайловнага ўз йўлини топиб олишда ёрдам беришимиз керак. У буни тушунмаслиги мумкин эмас! Тушунади! Мен баъзан уни ўқитувчилар хонасида ўтирганида кузатаман. Қизғин баҳс бўлади. Гап албатта болалар тўғрисида боради, педагогик проблемалар ҳақида... У эса бир бурчакда оғзига талқон солгандай бўлаётган гапларга ҳеч бир эътибор бермасдан жим ўтираверади... Ана шунақа вақтларда, у фақат бир масала тўғрисида — ўзининг педагоглик ишига лаёқатсизлиги ҳақида ўйлаб ўтирса керак дейман. Сиз буни пайқаганмисиз? Балки... Эҳтимол, мен янглишарман...

— Тасаввур қила олмайман, Василий Акимович, ахир, у билан касбингни ўзгартир деб қандай гаплаша оламан! — деди ўртаниб Григорий Максимович. — Нима қилишимни билмай қолдим... Бошим қотди.

— Ўзингизни йўқотиб қўймаслигингиз керак, дўстим, — деди-ю, Василий Акимович жим бўлиб қолди, унга айтмоқчи бўлган гапларини қайта-қайта ўйлаб ўлчаб кўрди. Сўнгра эса сўзини давом эттирди: — Григорий Максимович, менинг планим шундай. Биз Наталья Михайловнани синф раҳбарлигидан бўшатдик. Унинг синфини сиз ўз зиммангизга олишингиз лозим деб ўйлайман. Сиз бунга нима дейсиз?

— Ҳа, ҳа, албатта, — деб бунга рози бўлди Григорий Максимович. — Мен буни тушунаман.

— Шундан кейин унга ўқитувчи сифатида энг қулай шароит яратиб берамиз. Биз ҳали Федор Иванович билан гаплашдик, у органик химиядан бир неча соат дарсини бермоқчи бўлди. Мен унга биологиядан ўнинчи синфдаги дарсимни бераман. Эсини топиб олган болалар. Уларнинг кўпчилиги ўқишни тамомлагандан кейин қишлоқда қолиб ишлашмоқчи. Уларда биология ва химияга қизиқиш зўр. Ўзим химия-биология тўгарагини олиб, шу тўгарак орқали Наталья Михайловнага ёрдам бераман, болаларнинг ўзлаштиришларига контроллик қилиб тураман. Балки, юқори синфларда ишлаш уни руҳлантириб юборар? Агар ана шунда ҳам ҳеч бир иш чиқара олмаса, агар у мактабда ишлай олмаслигини тушунмаса, унда... Ўшанда очиқ ойдин гаплашишга тўғри келади. Бу унинг ўзи учун ҳам, мактабнинг манфаати учун ҳам зарур... Сизнинг планингиз қандай? Менинг фикримча, сиз унга ҳозирча касбини ўзгартириш ҳақида гапирмаганингиз маъқул. Яна бир йил қарайликда. Балки...

...Мария Назаровна станокда совиб қолаётган чойни учинчи марта янгилади, аммо чой боягидек ичилмасдан қолаверди...

V

Ўшандан буён икки йил ўтди. Наталья Михайловна дарс бераётган юқори синфларда ўзлаштириш тўла қониқарли эди. Унинг ёмон ўқитувчилиги тўғрисидаги гаплар тўхтади. Лекин у коллективга иноқлаша олмади. Аксинча, у янада тортинчоқ бўлиб қолди. Энди у мактабга фақат ўзининг дарс соатларида келар ва зарур мажлисларгагина қатнашарди. У бутун мактаб ҳаётидан узоқлашиб қолди, бу ҳолни диққат билан кузатиб юрган Василий Акимович, мактаб унга аввалгидек оғир юк бўлиб келаётганини аниқ сезди. Ўз ишидан ижодий завқ ололмаган, ўзи севмаган ишни бажаришга мажбур бўлаётган бу ёш аёлга раҳми келарди ва айни вақтда бу гапларни очиқ-ойдин Натальянинг юзига айтолмаганидан, бу билан чиновник — педагог шаклланишига маълум даражада сабабчи бўлаётганлигидан руҳан азобланарди.

Григорий Максимович ҳам руҳан қийналиб юрди. Уйда мактаб ҳақида гаплашиш батамом «ман этилган соҳа» бўлиб қолди, унинг учун эса, мактаб жонажон нарса эди. У мактабда астойдил илҳом билан ишларди, аммо ўзининг фикрлари, ҳис-туйғулари, ютуқлари ва қалбини изтиробга солаётган нарсалар тўғрисида энг яқин кишиси — хотини билан гаплаша олмасди. Наталья Михайловна унинг гапларини диққат билан эшитарди, бироқ, баъзан пичинг қилиб «сенга ҳавасим келади» деб қўяди: — шундан сўнг гап бўлиниб қоларди. У ўзининг иши ҳақида хотини билан жуда кам гаплашадиган бўлиб қолди, кўп вақтини ўқувчилар билан ўтказарди. У раҳбарлик қилган адабиёт тўгараги аъзолари расмлар билан қўлёзма журналнинг биринчи сонини чиқарган-да, мактабда ўқувчилар кучи билан мактаб «Третьяковка»си ташкил қилинганда, баъзи бир ўқувчилар область бадиий виставкасида муваффақ олганда, у болаларга ўхшаб қувониб кетганди. Григорий Максимович раҳбарлигида болалар ўзлари ёзган «колхоз солномаси»дан ота-оналарига боблар ўқиб берганда, юқори синф ўқувчилари колхоз клубида катталар учун бадиий ўқиш кечасини, поэзия кечасини ташкил этганларида ҳам у қувончини ичига сиғдиролмай юрарди... Уйига қайтаётган пайтларида эса, Григорий Максимовичнинг қувончи, ширин хаёллари қаергадир учиб кетишини у тобора аниқроқ ҳис эта бошлади.

У уйига кеч келарди. Наталья Михайловна доим уйида бўларди, ҳамма вақт китоб ўқиб ўтирарди.

— Зерикмаяпсанми, Ната? — деб сўрарди у хотинидан.

— Йўқ, Гриша, зерикмайман. Кўрмаяпсанми, ёлғиз эмасман.— дерди Наталья Михайловна китобга ишора қилиб.

— Мен буни айтаётганим йўқ, лекин... Сен, ахир, нечук зерикмас экансан? Кўнглингга ёқмаган иш билан шуғулланиш...

— Сен менинг кўнглимдагини биласанми, Гриша?

У ўзини йўқотиб қўйди. Лекин ҳозиргача айтишга андиша қилиб юрган гапларини бирдан тўкиб солди!

— Эҳтимол, юрагингда нима борлигини тўла билмасман, Ната. Биз мактабда эндигина иш бошлашимиз биланоқ, сен юрагингга йўл топишимга деярли имкон бермай қўйдинг... Кейинги вақтларда эса бутунлай бошқача бўлиб қолдинг. Аммо менга энди бир нарса маълумки, сен касб танлашда янглишган экансан.

— Шунақами! — деди таажжублангандек Наталья Михайловна, лекин дарҳол — Овқат ейсанми? Ошхонада овқатинг Гриша. Мен ётаман — деди-да ичкари уйга кириб кетди.

Наталья Михайловнанинг бирдан-бир яқин кишиси сиртдан аспирантурада ўқиётган «Тимирязев» колхозининг ёш агрономи Екатерина Петровна Веселова эди. Уларнинг танишганларига бир йилча бўлди. Улар кўпинча кечаларни колхоз агролабораториясида бирга ўтказишарди. Наталья Михайловна Катя кўп нарсани биладиган аёл, катта олим бўлиши мумкин, деб юрарди, Веселова эса аспирантлик ишида унга Наталья Михайловна кўп ёрдам бераётганини яширмасдан, очиқ-ойдин айтарди..

(ДАВОМИ БОР).

Дадахон Нурий

БОҒЛАРДА баҳор

(ПОВЕСТДАН ПАРЧА)

Ёш ёзувчи Дадахон Нурий ўзининг «Боғларда баҳор» номли янги повестини ёзиб тугатди. Асар асосан ёшлар ҳаётига бағишланган.

Повестни «Ёш гвардия» нашриёти босиб чиқармоқда.

Газетамизнинг бугунги сонида шу повестдан олинган парчани диққатингизга ҳавола этамиз.

□ □ □

Бир ойлик отпускамнинг ярмичасини чор атрофдаги қишлоқларни айланиб ўтказмоқчи бўлдим. Ундан сўнг Расулжон олдига бориш ниятим ҳам йўқ эмас.

Қарангки, ўша кунлари Дилноз ҳам ишхонасидан отпуска олиб қолди. Бунинг устига яқиндагина олган шахсий машинамиз бор. Шу сабабданми, ҳеч иккиланиб ўтирмай узоқ сафар, таниш-нотаниш одамлар ичига қараб бутун оила: мен, Дилноз, икки яшар ўғлимиз — уч киши йўлга тушдик.

Сафаримизнинг бешинчи куни кечга яқин кўркамгина бир қишлоққа кириб келдик. Йўл юравериб жуда толиққан эдик. Шу қишлоқда тунамоқчи бўлдик.

Икки чети қалин дарахтлар билан ўралган кенг асфальт кўча бўйлаб машинани секинлатиб боравердим. Одатда бундай пайтларда Дилноз йўл четидаги эшиклардан кўз узмай борар, қай бири унга «ёқиб» қолса ўша ерда тўхтатишни айтарди.

— Мана шу ерда туша қолайлик!

Шофернинг ҳовлиси шекилли, машина бемалол кириб чиқадиган катта дарвозали ҳовли қаршисида «Москвич»га тормоз бердим.

Ҳаво ҳаддан зиёд дим эди. Дилноз ухлаб қолган ўғилчамизни бағрига босганича пастга тушди.

Эшикни қоқдим. Ичкаридан қўлида ток қайчи ушлаган, бошдан-оёқ оппоқ кийинган олтмиш ёшлардаги нуроний бир чол чиқди. Эски танишлардай сўрашдик. Уни бирдан Дилноз қўлидаги болага кўзи тушаркан: «Бай-бай, гўдакни офтобга урдириб қўйсизлар-ку!» — деб, тезгина саҳни қалин ишком билан ўралган каттагина ҳовлига бошлади.

Чол нарироқдаги айвонда ўтирган икки-уч аёлга бўй чўзиб:

— Онаси! Ҳў, Қаршигул, чиқинглар тезроқ, меҳмонлар келишди, — деб қўйди овозини борича.

Қаршимизга ёшгина бир жувон чопиб келди. Унинг орқасидан яланг оёқ ҳолда оқ дока рўмолини ўраб-ўрамай бардамгина бир кампир чиқди.

Хотинлар шундай, тўртовни, дунёнинг тўрт бурчагидан келтириб қўйсангиз ҳам, бир-бирлари билан дарровоқ тил топиб олишади.

Лаҳза ўтмаёқ, бизнинг аёллар ҳам кучоқ очиб кўришиб, ҳайрон қоларли даражада апоқ-чапоқ бўлиб кетишди.

Чол билан, шолча устидан уч томонига кўрпача тўшаб қўйилган тахта каравотга ўтирдик. Гапига қараганда у колхоз боғбони экан. Кампир, ёлғиз шофер ўғли, ўнинчи синфда ўқиётган қизи ва келини: ҳаммаси бўлиб беш жон шу ҳовлида яшашар экан.

Мен ўзимни таништиришимга асло ҳожат қолмади. Шаҳарли, сафардаги кишилар эканлигимизни аллақачон пайқабди.

— Ўйнаб қолинглар, болам. Сафар жуда яхши нарса. Қани энди бизнинг ҳам илгариги ёшлигимиз бўлса! — деб қўйди сўз орасида у.

Кўп ўтмай ишком орқасидан, полиз оралаб, иккита катта-катта тарвуз кўтариб чиқди. Бирини аёлларга ошириди. Бирини «чанқоқ босди» деб қоқ ўртасидан иккига бўлди-да, «коса» ясади.

Кун кўча томондаги қалин пахса девор орқасига оғиб кетган. Осмон гумбазида унинг сарғиш нурларигина кўзга ташланиб турарди.

Дарвоза томондан узуқ-юлуқ «Москвич» сигнали эшитила бошлади. Бирдан чангга беланиб ўтган машина эсимга тушди. Чолдан узр сўраб ташқарига чиқдим.

Кабинага ўтириб олиб, рулни тинмай бураб, сигнални босаётган уч-тўрт бола менга кўзи тушиши билан орқасига қарамай ура қочиб қолди. Фақат орқа ўринда ўтирган икки ёшлар чамасидаги бир қизчагина, қаттиқ ёпилиб қолган эшикни очолмай мендан қўрққанлигиданми, овозини борича йиғлаб юборди. Ёнимни ковлаб унга бир дона конфет олиб бердим. Оҳиста эшикни очиб, пастга тушириб қўйдим. Унинг тимқора кўзлари менга, хотирамдан кимнингдир кўзларини эслатиб юборгандай бўлди. Шу орада дарвоза қаршисида пайдо бўлган чол қизни авайлабгина қўлига олди.

«Москвич»ни ювиб қайтиш учун катта анҳор томон кетдим. Узоқдан яйпаниб оқаётган сойлиқ кўзга баралла ташланиб турарди.

Машинани кўм-кўк майсалар устидан ҳайдаб келиб, сув бўйидаги муздай сўлим бир жойда тўхтатдим. Анҳорнинг бир томони поёни йўқ пахтазор, иккинчи томони эса чексиз мевазор боғ эди.

Сув ям-яшил гилам каби қирғоқни босиб кетган қалин майса ўтларнинг баргларидан тортқилаб шўхлик билан оқиб турарди. Атроф гўзал. Ҳавода ялпиз ҳиди анқийди.

Саратоннинг кечки ҳароратидан ичи димиқиб кетган машина эшикларини ланг очиб юбордим.

Боғ томондан муздай шабада эсиб, ариқ лаби янада гўзал файз олди. Қани энди ечиниб, муздай шу сувда бир чўмилиб чиқсанг, сўнгра мирикиб мизғиб олсанг!

Дарвоке, қишлоқ бу ердан анча олисда қолган. Қирғоқдаги ёлғиз оёқ бу хилват йўлдан бугун-эрта одам ўтмаса керак.

Ечиниб чўмилмоқчи ҳам бўлдим-у, бироқ гапнинг тўғриси, эриндим. Майсалар устига ёнбошладим.

Бир маҳал сўқмоқнинг ичкари томонидан қандайдир оёқ товуши эшитила бошлади. Лоқайдгина бошқа ёнбошимга ағдарилдим-да, боғ ичига кириб кетган сўқмоқдан бошига шох-шаббалар қўйиб олган бир аёлнинг мен томон келаётганини кўрдим.

У анча яқинлашиб қолди.

Аёл киши қаршисида (айниқса, қишлоқ муҳитида) бундай ҳолда талтайиб ётиш одобдан эмаслиги ҳаммага маълум. Тезгина ўтириб олдим.

Кеч ҳам тушиб, атрофга ғира-шира қоронғи оралай деб қолибди. Шошиб ўрнимдан туриб машина томон юрдим.

Аёл менга жуда яқинлашиб келди. Унга икки-уч марта кўз ташлаб қўйдим... Қизиқ, аёл кўзимга иссиқ кўриняпти. Қўлимдаги челакни анҳорга ботираман-у, кўзим унинг йўлида.

Ниҳоят у шундоққина машина ёнидан ўтиб кета бошлади. Тузукроқ тикилдим. Ажаб, Гулноз-ку!

Челак ва латтани ерда қолдирдим-да, қирғоқ бўйлаб чопиб, у кетаётган сўқмоқни кесиб чиқдим.

Аёл ҳеч нарсага эътибор бермасди чоғи. Кутилмаганда, қаршисидан чиқиб келган киши — яъни мени кўриб қолди-да, йўлида таққа тўхтади, кўзлари катта-катта очилиб кетди. Гўё у қаттиқ қўрқувдан эсхонаси чиқиб кетган киши қиёфасига кириб қолганди. Бошидаги ўтинлар ерга қулаб ҳар тарафга сочилиб кетди.

— Гулноз!

Мен овозим борича жон-жаҳдим билан қандай бақириб юборганимни билмай қолибман. Қаршимда бундан уч йил олдинги ўша ўзимизнинг гўзал Гулноз турарди.

Йўқ, уни «гўзал» деб бекор айтдим. Ичига тортиб кетган шаҳло кўзлар, пўппи юзлардаги бор латофатни энди қандайдир изтироб тўлқинлари беомон ютиб юборганлиги аниқ сезилиб турарди. Лаблари ҳам ожиз сўлғин япроқ сингари титрарди.

У ўзининг аҳволини бирдан тушунди шекилли, беихтиёр кўзларидан ёш тирқиради.

— Азимжон ака, мени кечиринг, — деди-да, қўллари билан юзини беркитиб йиғлаб юборди.

Мен уни овутмоқчи бўлдим. Лекин нима дейишимни билмасдим. Машина томон бошладим.

Гулноз кўзларидаги ёшни артиб ўзини қанчалик бардам кўрсатишга ҳаракат қилмасин, бари бир уни қандайдир ички оғир изтироб эзаётганлиги баралла сезилиб турарди.

У кўзларини пирпиратиб, «Наҳотки, бу сиз, Азимжон ака!» дегандай такрор-такрор менга боқарди.

ТУРНИР ОРБИТАСИДА

СПОРТ

СССР олимпиада терма командаси Сурия ва Ливанда бир неча кун давом этган турнирдан сўнг Совет Иттифоқига қайтиб келди. Икки мамлакатда олтита матч ўтказилди. Терма команда ўзининг охирги учрашувини Ливанда ўтказди. Бу гал терма командамизнинг рақиби Ливаннинг энг кучли тўртта клубидан йиғиб олинган чарм тўп усталари бўлди. Бу қизиқарли учрашув 6:1 ҳисобида СССР олимпиада терма командаси фойдасига ҳал бўлди. Мунтян ва Хуцишвили иккитадан, Абдураимов ва Плипчук биттадан тўп киритдилар.

* * *

СССР терма командаси янги мавсумда бир нечта халқаро учрашувлар ўтказади. Исроил, Шотландия, Франция, Югославия, ГДР, Туркия терма командалари билан ўртоқлик учрашувлари ўтказиш кўзда тутилмоқда. Бундан ташқари Европа биринчилиги учун Австрия, Греция ва Финляндия миллий терма командалари билан расмий матчлар ўтказилади.

* * *

42-традицион халқаро шахмат фестивали Англиядаги Гастингс шаҳрида очилди. Бу фестивалда 20 мамлакат вакиллари иштирок этмоқда. Совет Иттифоқидан собиқ жаҳон чемпиони М. Ботвинник, ўтган йилги саралаш мусобақаларида катта ғалабани қўлга киритган ёш спорт мастери Юрий Балашовлар иштирок этмоқда. Шунингдек М. Черняк (Исроил), Р. Кин (Англия), В. Ульман (ГДР), Б. Кураица (Югославия), Э. Мекинг (Бразилия), М. Басман, Д. Пенроуз ва У. Хартстон (учаласи Англиядан)лар ҳам қатнашмоқдалар. Собиқ жаҳон чемпиони Михаил Ботвинник У. Хартстон билан дуранг натижага эришиб. Черняк устидан ғалаба қозонди. Икки турдан кейин ёшлар ўртасидаги жаҳон чемпиони Кураица ҳам, 14 ёшли Бразилия чемпиони Мекинг ҳам, ва халқаро мастер Пенроуз ҳам 1,5 тадан очкога эга. Кураица Ульман устидан ғалаба қозониб, Хартстон билан дуранг натижага эришди. Мекинг Балашов устидан ғалаба қозонди, Ульман билан эса дуранг натижага эришди. Пенроуз Черняқни таслим бўлишга мажбур этиб, Кин билан бир очкони бўлиб олди. Басман — Балашов партияси кечиктирилди.

* * *

Гроссмейстер Роберт Фишер шахмат бўйича АҚШнинг саккизинчи марта чемпиони бўлди. У чемпионлик унвонини ўн партиядан 8,5 очко тўплаб, бир тур олдинроқ қўлга киритди.

* * *

Бразилия ва жаҳон футболининг юлдузи Пеле бу йил янги мавсумдан бошлаб Ғарбий Германия командаларидан бирида ўйнаш эҳтимоли бор. Бу ҳақда мюнхенлик саноатчи, «Байерн-Мюнхен» футбол клубининг собиқ президенти Эндлер хабар берди. Бразилиялик машҳур чарм тўп устаси ҳозир Эндлер меҳмони ҳисобланади. Эндлернинг хабар қилишича, Пеле «Сантос» клубини ташлаб кетиш ниятида эмас. У Ғарбий Германия томонидан бир йилга «Сантос» клубидан «қарзга» олинди.

ТЕРМА КОМАНДА АЪЗОЛАРИ

Шаҳар XIII спартакиадаси олдидан Октябрь район мактабларининг волейбол бўйича ўтказилган мусобақаларига якун ясалди. Бу мусобақаларда ихтисослаштирилган 40-мактабнинг аҳил терма командаси ғолиб чиқди.

Мусобақа биринчи ўринни эгаллаган кучли командани аниқлабгина қолмай, спорт турлари бўйича махсус ихтисослаштирилган мактабнинг бир йиллик ишини якунлади. 30 га яқин командадан бирортаси ҳам 40-мактаб терма командаси устидан ғалаба қозона олмади. Ўтган ўқув йилидаги волейбол бўйича чемпионлик унвонини қўлга киритган 186-мактаб терма командаси ҳам майдондан бош эгиб чиқиб кетди. Бу йилги чемпионларнинг техник ва тактик тайёргарлиги барча командалардан анча устун эканлиги маълум бўлди. Ўйинчилар ҳимоя ва ҳужум қилиш усулларини яхши эгаллаганликларини намойиш қилдилар. Айниқса А. Боқиев, Д. Алимуҳамедов, Б. Иноғомов, М. Ёқубовларнинг ўйини ишқибозлар олқишига сазовор бўлди. Волейбол ўйини усталари — 40-мактаб терма командаси энг яхши коллектив сифатида шаҳар мусобақаларида қатнашиш ҳуқуқини қўлга киритди.

Шунингдек, шаҳар мусобақаларида қатнашувчи район терма командасига номзодлар ҳам аниқлаб олинди. 14-мактабдан Рустам Матўхтаев, Ҳамид Ҳасанов, 24-мактабдан Юсуф Пиримқулов, 186-мактабдан Мирхотам Зокиров, Бахтиёр Азизов, 1-мактабдан Акмал Саидовлар район терма командасига номзод қилиб олинди. Улар чаққон ҳаракатлари, кескин ҳужумлари, тўпни моҳирлик билан қабул қилиш каби маҳоратли ўйинлари билан эътибор қозондилар.

Район биринчилиги мусобақасида қолган ўринларни 186, 24, 1, 14, 119-мактаб командалари бўлиб олди. Шу кунларда район терма командасининг аъзолари шаҳар биринчилиги мусобақаларига қизғин тайёргарлик кўрмоқдалар.

А. ТУРҒУНОВ.

СУРАТДА: ВЬЕТНАМ КИНОСТУДИЯСИ ИШЛАБ ЧИҚАРГАН «БЎРОН БОШЛАНАДИ» БАДИИЙ ФИЛЬМИДАН КАДР. БУ ФИЛЬМ ВЬЕТНАМ ВАТАНПАРВАРЛАРИНИНГ КУРАШИ ҲАҚИДА ҲИКОЯ ҚИЛАДИ.

ТАСС фотохроникаси.

Гапирувчи қушлар

ТАБИАТШУНОС БУРЧАГИ

Кўп замонлардан бери паррандалар орасида, айниқса, инсон нутқига тақлид қилувчи қушлар кишилар диққатини жалб қилиб келади.

«Гапирувчи» қушлар орасида қарға энг биринчи ўринда туради. У машҳур тақлидчилар — тўтиларнинг баъзи турларига нисбатан сўзларни аниқ айтади, қарғанинг хотираси ва идроки эса бошқа барча паррандаларнинг қобилиятидан устун туради. Москвадаги зоология бурчакларидан бирида қўлга ўргатилган қарға бўлиб, у янги сўзларни дарров илиб олади.

Қарғалар, зағчалар, зағизғонлар ва қузғунлар сўзлай оладилар. Кўпинча бунга ўзимизнинг оддий чуғурчуқлар ҳам ўрганишади, бироқ 1966 йилнинг 26 февралида «Ленинградская правда» газетасида босилган машҳур натуралист А. Батуевнинг канарейка ҳақидаги мақоласи ҳатто тажрибали қуш ишқибозларини ҳам ҳайратда қолдирди. Унда канарейка ўз исмини ва: «Мана қандай ширингина қушчалар, жажжигина қушчалар, хўп ажойиб қушчалар!» деган жумлаларни такрорлашни ўрганган.

Ниҳоятда қобилиятли тўтилар ва маддоҳ қушлар билан майналарнинг бир тури рақобат қилади. Жанубий Ҳиндистон ва Цейлон ўрмонларида катта қулоқли майналар яшайди, улардан бир партияси бундан бир неча йил муқаддам зоология бирлашмалари томонидан бизнинг мамлакатга олиб келинган. Бундай кўкимтир қора ва сариқ қушчани сотиб олишга муваффақ бўлган кишилар ўз шогирдларининг қобилиятидан ҳайратда қолдилар. Қушчалар фақатгина қўлга ўрганиб ва инсон нутқига тақлид қилиб қолмай, балки бошқа қушларнинг сайрашларини ва ҳатто осон куйларни ҳам такрорлай олади. Уларни сайроқи, антиқа қушлар деб бекорга айтилмайди.

Бизнинг мамлакатда оддий майналар ёки чуғурчуқлар яшайди. Бу йирик жигарранг-қўнғир қушлар Ўрта Осиё республикаларида бундан бир неча ўн йиллар олдин жуда сийрак учрар эди. Эндиликда улар Ўрта Осиёнинг кўпгина жойларида сероблашиб кетди.

Шу йил май ойининг бошларида майналарнинг катта партияси Москва зоомагазинларида сотилди. Мен танишган майналарнинг кўпчилиги идрокли ва сериштаҳа бўлиб чиқди. Амалда майналар ҳар қандай овқатни еявeрадилар, масалан: нон, бўтка, ҳўл мевалар, мураббо, хом ва пишган гўшт ва ҳашаротхўр қушлар ейдиган донлар. Улар учун чигиртка ва ун митаси энг севимли таомдир.

Ўрганган қушлар ўзларининг ўткир ва турли-туман қўшиқлари билан ишқибозларни хурсанд қила бошладилар, тўғри, баъзан бундай оҳанглар чағир-чуғур, товуқ каби ко-ко-лаш ва бошқа овозлар билан бузулиб ҳам туради.

Москвалик зоолог Н. Надярнаянинг қарийб олти йилдирки, палапонликдан боқиб келинаётган майнаси бор. Қуш хона ичида бемалол учиб юради, ўз исми Маняни бемалол айта олади ва афтидан ўзини уйда тартиб сақловчи ҳисоблайди. Маня қатъий ишонадики, қафасдан ташқаридаги ҳаёт фақат унинг ёлғиз ўзига берилган имтиёздир. шунингдек «ўз ўрнида» бўлмаган қушларни қаттиқ таъқиб қилади. «Яхши кўрган» қушчалари эса бундан мустасно. масалан, унинг ғамхўрлигидаги ёш чуғурчуқ хонада эркин учиб юраверади, айни пайтда бошқа чуғурчуқларга қафасдан бош чиқаришга йўл қўймайди.

Қушга сўзлашни ўргатиш учун уни жуда ёшлигиданоқ қанотлилар жамиятидан ажратиш ва у билан мумкин қадар кўпроқ шуғулланиб, ўргатиладиган сўз ёки жумлани такрорлаб туриш керак. У ўрганиш даврида бошқа қушларни кўрмаслиги ва овозини эшитмаслиги керак, акс ҳолда ўзи учун осон бўлган қушлар овозини ўрганиб қолади. 1966 йил баҳорида менинг дўстларим иккита ёш чипор тўтиларимдан бири одаслар билан яшади ва уч ойлигида гапирди. Бошқаси эса саъва билан бир хонада эди. У саъва репертуарларини аъло даражада ўзлаштирди.

Кўпгина қушлар тури орасида урғочилари сайроқи ва тақлид қилувчи бўлади: ўргатишга ана ўшалардан олиш керак.

В. ГАВРИЛОВ,
орнитолог.

„ЎЙҚУДАГИ" ҚУТИЧА

ҲОДИСА

Пойтахтдаги 7-автобазанинг шофери Владимир Алексеевич Тмунчук зилзиладан зарар кўрган Апанасенко кўчасидаги бузилган уйларнинг остидан темир қутича топиб олди. Владимир занглаб кетган сирли қутичани очиб кўрди. Унинг ичидан Чор ҳукумати даврида зарб этилган олтин тангалар ва қуйма олтинлар чиқди.

Владимир не қиларини билмай ақли шошиб қолди. Шунча бойликни нима қилсам экан, деб бармоғини тишлаб қолди. Давлат банкасига олиб бориб топширсаммикин? Йўқ. Ундай бўлса шипшийдам бўлиб қолавераман.

Владимирнинг кўз олди қоронғилашиб, бир неча килограмм келадиган олтиндан бошқа ҳеч нарсани кўрмай қўйди.

У шундай хаёллар билан киши билмас бўлиб ғимиллаб турганида «Главташкентстрой» транспорт эксплуатацияси бўлимининг инженери Миршоҳид Азимов ва экскаваторчи Николай Александрович Савинлар келиб қолишди.

Сиз бу кишилар соф кўнгилли, олижаноб, деб ўйларсиз. Йўқ. Афсуски, бундай эмас, булар ҳам Владимирдан ошиб тушишди. Учаласи «бир ёқадан бош чиқариб» икки килограмму 800 грамм олтинни «ма санга, ма санга» деб бўлишиб олишди. Воқеа нима билан тугади?

Шивир-шивир гаплар чувалашиб, 7-автобаза маъмурияти қулоғига етиб борди. Автобаза директори Я. М. Белогродский ва ишчи Отабековлар воқеадан хабардор бўлиб қолишди. Улар тегишли органларга хабар бериш ўрнига олтинларни қандай қилиб пулга чақиш йўлларини ахтардилар. Маслаҳатни бир жойга қўйишга уриндилар. Автобаза ишчиси Давлат Ҳасанов эса фирибгарликда булардан ҳам ўзмоқчи бўлди. У Владимирни роса ичириб маст қилди, «бошидан ароқ қуйди» ва унинг қўлига нақд 450 сўм пул бериб, авраб олтинларни бир қисмини олиб кетди.

Бу очкўзларнинг миси чиқди. Уларни Тошкент шаҳар жамоат тартибини сақлаш Бошқармаси оператив ходимлари қўлга туширди. Совет милицияси органларининг ходимлари ўз вақтида тезкорлик билан ҳаракат қилиб, олтинларни давлат ихтиёрига ўтказишди.

Жиноятчилар қилган хатти-ҳаракатларига яраша жазоланадилар.

Редактор С. М. КАРОМАТОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

Радио

5 ЯНВАРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

8.25 Ҳинд кинофильмларидан куйлар.
9.30 Чолғу куйлари.
9.45 Халқаро темаларда «Жаҳон бир ҳафта ичида» деган суҳбат (тожикча).
10.30 М. Бурҳонов асарларидан концерт.
11.10 «Беш йиллик қурилишларида» деган эшиттириш (ўзбекча).
11.20 Собир Абдулла шеърлари билан айтиладиган қўшиқлар.
12.15 Область театрлари артистларининг концерти.
12.50 «Фазо сирларини очаётганлар». Украина радиосининг эшиттириши (русча).
13.30 Чет эл композиторлари опереттаяларидан парчалар.
16.15 «Ўзбекистон композиторларининг асарлари» деган музикали эшиттириш.
18.10 Жаҳон адабиёти классиклари. Шекспир сонетлари (ўзбекча).
18.30 Топишмоқли концерт.
19.20 Татар куйлари.
20.00 «Октябрь» радиостанциясининг программаси (русча).
20.30 Янги Тошкентни қураётганлар учун концерт.
21.20 Қишлоқ хўжалик ходимлари учун концерт.
22.00 «Қардош коммунистик партиялар ҳаётидан» (ўзбекча).
22.10 Музикали радиопостановкалардан қўшиқлар.
22.40 «Китоб токчаси» циклидан. Р. Бобожон. «Шоир икки марта яшайди» (русча).
23.20 Классик шоирларнинг шеърлари билан айтиладиган лирик қўшиқлар.

Телевидение

4 ЯНВАРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида:

17.00 Янги йил томошалари. **«Арча чироқлари товланади».**

Ўзбек тилида:

18.00 Телевизион янгиликлар.
18.20 «Юлдузча» телевизион журнали.
19.00 Дала ишлари кундалиги.
19.15 Халқ ҳофизлари ижросида концерт.
19.45 Телевизион янгиликлар (рус тилида).
19.55 Эшиттиришлар программаси.

МОСКВА КЎРСАТАДИ

20.00 Ўқувчилар учун «Муз устида байрам».
20.30 «Шундай оила яшайди».
21.00 Телевизион янгиликлар.
21.20 **«Томоша қилинг—от ўйин».** Телевизион фильм.
21.50 Физкультура ва спорт.
22.30 «Қайтиш». Телеспектакль.
23.30 Телевизион янгиликлар.
24.00 Москвадан олиб кўрсатиладиган эшиттиришларнинг охири.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА МОСКВА КЎРСАТАДИ

14.00 Телевизион янгиликлар.
14.10 Мактаб ўқувчиларининг каникул кунларида. **«Тўрт танкчи ва ит».** Поляк телевизион бадиий фильмининг учинчи серияси.
15.05 «Кичик ўғлимнинг кўчаси». Телевизион фильм.
16.50 Москвадан олиб кўрсатиладиган кундузги эшиттиришларнинг охири.

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Рус тилида:

18.00 Ўқувчи календари.
18.25 Ўқув программаси. «Олий математика курси бўйича кириш қисмидан лекция».
19.30 «Шундай қўшиқ бор». Суҳбатли концерт.

Ўзбек тилида:

20.00 Болалар учун эшиттириш.
20.20 Телевизион янгиликлар.
21.10 «Замондошимиз». Телеочерк.
21.30 «ТЕКШИРИЛГАН — МИНАЛАР ЙЎҚ». Бадиий фильм.

5 ЯНВАРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида:

11.00 Болалар учун концерт.
11.35 «Пети—кўринмас бола». Мультфильм.

Рус тилида:

12.15 «Қорли ўлкада». Телефильм.
12.45 «ЗУМРАША». Бадиий фильм.
18.00 Телевизион янгиликлар.
18.20 «Булут тўпловчи». Болалар учун кинофильм.
18.40 «Скрипка ва қурол». Ҳужжатли фильм.
19.00 «Кўк шинеллилар». Телеочерк.
19.20 «Хайрли кеч». Сатирик миниатюралар.
20.00 Эшиттиришлар программаси.

Ўзбек тилида:

20.05 Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги олдидан. Ўсмирлар учун. **Ёқубжон Шукуров. «ҚАСОС».** Телепостановка премьераси.
21.35 «Тошкент истиқболи».
21.55 Ўзбекистон узуми». Ҳужжатли фильм.
22.15 Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги. «Бадиий ҳаваскорлар фестивали».

ИККИНЧИ ПРОГРАММА МОСКВА КЎРСАТАДИ

13.00 «Тўрт танкчи ва ит». Поляк телевизион бадиий фильмининг тўртинчи серияси.
14.00 Ўқувчилар учун «Шелкунчик». Киров номидаги академик опера ва балет театрининг спектакли. Ленинграддан олиб кўрсатилади.
16.30 Москвадан олиб кўрсатиладиган кундузги эшиттиришларнинг охири.

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Ўзбек тилида:

18.00 Болалар учун «Расмли ҳикоялар».
18.20 Ўқув программаси. Сиртдан ўқувчи студентлар учун «Олий математика ва чизма геометрия курси бўйича кириш қисмидан лекциялар».
20.25 Телевизион янгиликлар.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА —4/I да кундуз **Демон,** кечқурун **Коппелия,** 5/I да кундуз **Русалка,** кечқурун **Тоска.**

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — —4/I да кундуз **Оқ кабутар,** кечқурун **Вероналик икки йигит,** 5/I да кундуз **Қутлуғ қон,** кечқурун **Парвона.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — йиртқич ҳайвонларни ўргатувчи **Иван Рубан** ва **ўзбек цирк коллективи** иштирокида ЦИРКДА АРЧА. Томоша кундуз соат 12, 3 ва кеч 7 да бошланади.

КИНО театрларда

4 ЯНВАРДА

«Шантеклэр» маликаси — САНЪАТ САРОЙИ, «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «ЎЗБЕКИСТОН», «ВОСТОК», «ЧАЙКА», «СПУТНИК» (кечқурун).

Болалигим кечган йиллар — «ДРУЖБА» (2-залда жуфт соатларда).

Хевсур қиссаси — «МИР», СОБИР РАҲИМОВ номли (кечқурун), «ДРУЖБА» (1-залда тоқ соатларда), «СПУТНИК» (кеч соат 10 да).

Қўлга тушмас Ян — НАВОИЙ номли (кеч соат 8-20 минутда), СОБИР РАҲИМОВ номли (кеч 6 да).

Ўзбекистон КП Тошкент шаҳар комитетининг коллективи шаҳар комитетининг секретари Маъдан Толиповга отаси **Орифжон ТОЛИПОВ**нинг вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети Ўзбекистон КП Тошкент шаҳар комитетининг секретари ўртоқ М. О. Толиповга отаси **Орифжон ТОЛИПОВ**нинг вафоти муносабати билан ҳамдардлик изҳор этади.

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ 4 бет

БИЗНИНГ АДРЕС: Тошкент шаҳар, Киров кўчаси, 22-уй.

ТЕЛЕФОНЛАР: коммутатор 83-02-49 дан 83-02-58 гача Қўшимча телефонлар: секретариат ва иллюстрация бўлими — 5-62; партия, совет ва касаба союз ташкилотлари бўлими — 3-66; саноат, қурилиш ва транспорт бўлими — 3-56; адабиёт, санъат ва маданият бўлими — 7-83; фан, олий ўқув юртлари ва мактаблар бўлими — 7-83; физкультура ва спорт бўлими — 3-79; Ахборот бўлими — 3-78; (шаҳар телефони 83-65-57); хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 3-79; эълонлар бўлими — 5—07 (шаҳар телефони — 83-81-42).

4 ЯНВАРЬ, 1967 Й. Р. 01507 Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64579. Нашр. № А. 2298.